

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28 — Cor.
Pe jumătate an 14 —
Pe 3 luni . . . 7 —
Pe o lună . . . 2-40

Pentru România și străinătate:

Pe un an . . . 40 — franci

Telefon

pe baza oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA
Strada Zrilei N-rul 1-a.

INSERTIUNILE

se primesc la administrație.

Matrime publică și Lo-
deschis costă șirni 20 B.

Manuscrisurile nu se re-
napotază.

Din ședința comitetului.

— Comunicat oficial. —

Comitetul central al partidului național român s'a întrunit în Orăștie la 7 și 8 Septembrie c. n. la ședința plenară, fiind președinte d. Gheorghe Pop de Băsești.

Comitetul a constatat cu durere, că sistemul politic dușmănos intereselor neamului românesc continuă domnia sa în această țară și că, prin urmare, partidul național român se află necesitat a duce și mai departe lupta politică în contra actualului guvern, care cu o violență necrutătoare continuă acest sistem de guvernare.

Comitetul a condamnat actele de violență săvârșite în parlamentul din Budapesta în contra libertății cuvântului și în contra partidelor opoziționiste, și aprobă atitudinea de până acum a deputaților naționaliști.

—Față de faptul înfruntării episcopiei greco-cat. maghiare de Hajdu-Dorog, și-a exprimat adâncă sa indignațiune și a constatat, că această episcopie s'a făcut cu menirea să servească scopurilor de maghiarizare ale sistemului actual politic și prin urmare este un mijloc de persecutare politică, în contra poporului românesc. În consecință constată, că o acțiune de apărare față de acest atac, este o datorie și o necesitate națională. Își trimite cuvântul său de încurajare fraților primejduiți prin această biserică și exprimă mulțumită tuturor, cari în această mare chestiune, lucrează pentru salvarea credinței și limbii românești — și sunt rugați să continue a aduce jertfa luptei grele pe altarul națiunii.

Comisiunea însărcinată cu elaborarea

proiectului de lege privitor la reforma electorală, a prezentat elaboratul său, care conține atât partea dispoziitivă, cât și motivarea ei. Comitetul a primit în principiile sale acest elaborat, și-a exprimat mulțumita comisiei pentru lucrarea sa temeinică și potrivită intereselor neamului românesc și principiilor democratice, și a constituit o comisiune pentru a-i da proiectului ultima formă acomodată pentru a fi prezentată, în caz de lipsă, de deputații români ai parlamentului din Budapesta.

Comitetul a hotărât ținerea unei serii de adunări populare, în deosebi și în mod sistematic în comitatele nordice locuite de români, precum și în celelalte comitate românești unde necesitatea va indica să se fie.

Pe urmă comitetul a deliberat asupra mai multor afaceri aparținătoare conducerii interne a partidului.

Chestiuni politice austriace.

Viena, 8 Septembrie.

Chestiunea, dacă președintele consiliului de miniștri, contele Stürgh, va fi sau nu în stare să se ocupe iarăși cu oficiul său, sau ca va fi nevoie de plasarea altui personaj politic în locul lui Stürgh, chestiunea aceasta așteaptă încă să fie rezolvită. Hotărârea medicilor cari n'au căzut încă de acord în privința unei diagnoze sigure, — după cum se pare, va fi dătătoare de ton pentru rămânerea sau plecarea contelui Stürgh, care se va lămurii cel târziu în 16 Septembrie. În ziua aceasta președintele consiliului, dacă nu va fi sănătos, va fi silit să-și dea demisia.

De obicei boala de ochi, — *ablatio retinae* — de care suferă contele Stürgh, este o boală incurabilă, care duce la orbire totală. (E curioasă și semnificativă coincidența aceasta: și fostul ministru președinte al Ungariei, Khuen Héderváry, și actualul ministru președinte din Austria suferă de ochi, orbire, de unde se explică atâtea greșeli în politica lor... oarbă. N. R.)

Contele Stürgh nu-i un bărbat politic cu calități superioare, căci rezolvirea reformelor militare în parlamentul austriac, nu-i opera sa, ci ea se datorește înțelegerii patriotice a celor mai multe partide politice. Cu toate acestea va lăsa în urmă-i și oarecari re-grete.

Ori când își vor aduce unii aminte de fe-lul în care a răspuns la interpelația făcută în chestia decretării stării de asediu în Croația. El a avut atunci curajul să nu declare pur și simplu că aici este vorba de o chestiune care nu cade în competența guvernului austriac, ci el a accentuat cu o cutezanță plină de demnitate, că Austriei, în interesul întregii monarhii, nu-i este indiferent, dacă elementul Slavilor din sud se simte bine în statul acesta, sau are motiv de nemulțămiri.

În cazul unei demisionări a ministrului președinte, nu credem că actualul conducător provizorie al ministerului, baronul Hei-nold, îi va lua locul. Între personagiile cari ar putea să fie acum încredințate cu conducerea consiliului de miniștri, se află și fostul președinte al consiliului de miniștri și actual guvernator din Austria de jos, baronul Bi-ernerth.

În cercurile ministerului de război dom-nește convingerea că, desigur în timpul cel

Un eveniment literar.

Opere complete de Eminescu.

De Octav Minar.

Ideia de a se publica într'un singur volum operele clasicele noastre: Eminescu, Conta și Kogălniceanu, este a mea. Se anunță de câteva luni printr'un prospect, că va apărea un volum de Eminescu la Iași, în luna Octomvrie. Această lucrare urmărește același scop ca volumul pe care îl voi scoate eu în editura librăriei Socec din București, cuprinzând toate scrierile cunoscute și manuscrisele a marelui poet și gânditor.

E un material încălcit și greu de descifrat, manuscrisele ce se găsesc în cele 32 de caete dăruite Academiei Române de d. Maiorescu.

Vom avea două ediții din operele lui Eminescu. Una, scoasă de elevii dlui A. C. Cuza. Și alta, editată de Socec, sub conducerea mea. Despre cea dintâi s'au scris multe. Acum am datoria să expun și planul lucrării mele. Când am hotărât să scot pe Eminescu într'o singură ediție completă, m'am gândit că trebuie să dau într'un singur volum, toate operele sale contestate și necontestate. Adică, tot materialul ce se găsește la Academia Română, în cele 32 de caete.

Unei selecționări, cum vrea să fie ediția dela Iași, nu i se poate da titlul de opere complete de Eminescu.

Volumul lui Socec va cuprinde 2000 de pagini, pe două coloane zățuit cu nomenclatură și pe titluri, în formatul ediției operelor lui Masset, scoasă de literatul belgian Jean Gillequin, care actualmente conduce un institut de editură la Paris.

Se va publica: toate poeziile cu variantele lor, având notițe explicative și facsimile în elipse pentru ca să servească celor cari vor voi să facă studii speciale asupra operei marelui poet. Pe lângă materialul ce vom reproduce întocmai și complet din manuscrisele Academiei Române, voi publica din colecția mea de manuscrise: *poezii lirice și colecția de balade populare prelucrate de Eminescu, pagini inedite*, de o valoare literară foarte mare. Citez: *Copila lelelor, Umbre și Lumi-ni, Balada lui Homer, Balada ochilor albaștri, Dacia, Un Cresus modern, Poema fericirii, Cântărețul iubirii*. Manuscrise, cari după ce vor vedea lumina tiparului, le voi dărui Academiei, așa cum am făcut cu o parte din scrisorile lui Eminescu și ale Veronicii Micle.

Se va publica: *toată proza*, nuvele, romanul Geniu Pustiu, critica dramatică, articole politice, sociologice, povestiri populare, polemici, portrete literare, însemnări literare și Cugetări.

Acest material în cea mai mare parte este

inedit, o parte se află la Academie, de unde va fi reproducut complet, în diferite publicații de pe vremuri, a căror existență am descoperit-o din scrisorile inedite ce le posed. Citez: *Sophocle și Shakespeare* (studiu) *Ipoteza Kantiană, O seară la Junimea, Galino și G. Manolescu, Björnson și Hugo, Racine și Corneille, Teatru lui Scribe, Politică, românească în Ungaria, Aron Pumnul și Faț, Muntenii și Moldovenii cu rasă și capacitate intelectuală, Basarabia în poezie și în politică* etc.

Mi-ar trebui vre-o câteva coloane să pot cita articolele scrise de Eminescu și care mi sunt încă cunoscute, deoarece existența lor nu putea fi dovedită decât azi, când am putut să descop- per din manuscrisele ce le posed o listă făcută de însuși Eminescu. Romanul *Geniu Pustiu* cuprinde partea a II-a pe care mi-a încredințat-o în manuscris Cornelia Emilian înainte de a muri, cu indicația: *Scrisori către Poies* de Mihai Eminescu. Volumul va mai cuprinde: *teatru*, toate piesele: *Bogdan Dragoș, Amor pierdut, viață pierdută, Mira, Andrei Mureșianu, Luis Histri- on și un act inedit în versuri*, ce se găsește tot în manuscrisele mele, a cărui titlu e indicat de însuși Eminescu: *Diana la vânătoare*.

Volumul va mai cuprinde: *Critica rațiunii pure de Kant* în traducerea lui Eminescu. Două mari dicționare unice în limba românească, *unul slavon și altul sanscrit*.

mai scurt, se vor reînoi cu mai multă vehemență atacurile din partea Maghiarilor împotriva ministrului de război, cavalerul de Auffenberg. În privința aceasta și guvernamentalii și opoziția cari acum se combat într'un mod așa de vehement prin presă, vor merge mână în mână, iar scopul lor, pe care-l urmăresc, este, ca să-l răstoarne pe actualul ministru de război încă înainte de convocarea delegațiilor.

Motivul acestei dușmăni atrece este că actualul ministru de război s'a opus din răsunători pretenziunilor maghiare în chestia armatei, și că el este acela care i-a explicat monarhului imposibilitatea de a le face Ungurilor vr'o concesie relativ la „rezoluția rezerviștilor”, care a avut drept urmare căderea lui Khuen-Héderváry. Pretextul pentru acest atac este atitudinea lui Auffenberg relativă la chestiunea tunurilor în armata comună, respective împrejurarea că d. de Auffenberg a intrat în tratative cu uzinele Skoda în privința livrării de tunuri de oțel, fără ca să fi avut plenipotență în privința aceasta.

Austriacus.

Metropolitul primat român asupra episcopiei de Hajdudorog. Un ziarist întrebând pe mitropolitul primat al României Canon Donici, care este părerea l. P. S. Sale în chestiunea episcopiei de Hajdudorog, a primit următorul răspuns:

„Ungurii — în lepta de desnaționalizare ce duc contra românilor — procedează cu foarte multă sistemă. Ne-au luat mai întâi nobilimea, crezând că ea este adevăratul sprijin al neamului românesc. S'au înșelat însă, căci viața românească a existat înainte. Atunci au încercat a doua lovitură: să ne răpească școlile românești. Nici în aceasta n'au izbutit însă; răci vrăul românesc, așa cum a fost păstrat din străbuni — ca greu se va putea uita.

„Atunci ungurii s'au gândit la a treia lovitură: să le ia biserica. Aci ei au găsit pe români dezumiți; fiindcă mulți din ei trecuseră la Biserica apuseană.

„Am avut însă un mare noroc: Papa — probabil din greșală — în bula ce a dat-o — n'a admis slujba în limba maghiară, ci în cea elină.

„Așa fiind, preoților le va fi foarte greu să învețe greaca-veche; iar poporul — obicinuț să asculte liturgia în limba strămoșilor — îi va

veni foarte greu să asiste la un serviciu religios ce nu-l înțeleg.

„Românii din Transilvania se găsesse la ultima răspântie: să deschidă deci bine ochii.

„Până mai este vreme, îi sfătuesc să se întoarcă în sânul Bisericii strămoșești; să se întoarcă la ortodoxism. Biserica apuseană nu le-a dat nici un sprijin; afară numai de câteva locuri în „propaganda fidei” — dar aceasta nu înseamnă nimic față de viața nației.

„Și — după cum grăește Sfânta Scriptură — trebuie să li se spană: „Veniți fiilor în mijlocul credinței strămoșești, etc.... Veniți în credința în care am crescut și cu sprijinul căreia ne-am apărut și păstrat neamul.

„În Transilvania este o preoțime românească vrednică de menirea ei și învățătorii asemenea. Prin scoaterea limbii românești din școli — învățătorii sunt amenințați să rămână pe drumuri și acum se rezervă aceiaș soartă și preoților prin ruperea celor 109 de comune dela matca Bisericii.

„Să vie deci cât mai în grabă la matca credinței strămoșești; pentru că strămoșii noștri au vărsat mult sânge intru păstrarea credinței și a limbii.

„La o asemenea procedare a ungarilor față de elementul românesc, — am fi îndreptățiți și noi — dacă n'am avea blândețea ortodoxiei — să procedăm la fel aci.

„Avem în mijlocul nostru o mulțime de preoți catolici — cari în loc să fie liniștiți fac propagandă catolică printre fiii Bisericii noastre. Au nu fac prea mult oare? Afară de aceasta câte sate nu s'au la noi, cari au primit credința catolică?”

„Citez numai din Matca sate ca: Cotnari, Rădăcăneni, etc. și satele din nordul Bacăului, Hușului și Romanului. În vremea lui Ștefan cel Mare acești „ceangăi” își păstrează credința lor, și preoții lor — fără ca cineva să li se fi pus în cale vreodată.

„Astăzi însă când ungurii cantă a lovi Biserica românească din Transilvania — durerea ce simțiam ne va face să nu mai putem tolera pe cei ce ne lovesc.

Cu privire la cei risipiți — le dau un singur sfat: să vie, ca și fiul răstăcit din Evanghelie — în casa și religia părintească și ne vom investat: să vie, ca și fiul răstăcit din Evanghelie — viat.

Trecuți odată la ortodoxism — ungurii nu vor mai putea lovi Biserica de divcolo; fiindcă libertatea credinței o garantează Constituția tuturor statelor.

„Iar credincioșilor de pretutindeni le spun: „Jubiți-vă Biserica fiindcă ea este sufletul nației.”

Toate scrisorile poetului adresate Veronicii Micle, din care 15 s'au cu totul inedite, unde se discută câteva chestii cu privire la „Junimea”, statul și literatura, cum concepea el o poezie, despre stilul său, o serie de poezii inedite, lămuriri asupra lui Hasdeu și Alecsandri și alte amănunți foarte prețioase pentru istoria literară.

De asemenea se va publica corespondența cu Vasile Pogor, V. Conta, Creangă, Lambrior, Vasile Morțun, Jaques Negruzzi, T. Maiorescu, scrisori pe cari le-am împrumutat dela diferite persoane cari au avut norocul să le capete dela familia poetului.

Trebuie să accentuez că volumul editat de Socec, va cuprinde tot ce găsește la Academia Română în cele 32 de caete, fără nici o selecție sau ignorare de material, ediția r- astră fiind o editie critică completă, care să servească pentru a se putea face studii asupra lui Eminescu în toate domeniile unde s'a nlimbat gândirea, fantezia și inspirația acestui genial artist.

Despre partea artistică (clisheele), cari vor însoți biografia poetului (100 pagini), e destul să amintesc că sunt în număr de 80, cuprinzând fotografiile inedite: Eminescu copil cu tatăl său Caminar Eminovici, fotografura în culori lucrată în atelierul Socec din București; Creangă și Eminescu în cerdacul din Târnăveni de jos din Iasi; Eminescu în parcul grădinei publice din Botoșani, Eminescu cu student la Viena, Autografe ilustrate de cei mai mari pictori din țara noastră. Această parte artistică va fi mult mai bogată

decât în lucrarea apărută Albumul Eminescu Comemorativ scris de mine, și care a fost o revelație în literatura noastră. Clisheele vor fi lucrurate în aramă și imprimate în calori. Volumul va fi tipărit pe hârtie specială de Olanda — puțin galbuie, în 50.000 exemplare vânzându-se în țară cu 3 lei exemplarul, în Transilvania cu 3 coroane — fără spese de transport.

Această monumentală lucrare va apare în 1913 — Ianuarie I — când se va pune în vânzare în librării.

*

Deoarece am o deosebită considerație pentru ziarul „Românul”, încuviințez să se publice câteva pagini inedite din Eminescu; sunt dulci și variate paginile inedite ce vor apare în volumul Opere complete de Eminescu, editat de librăria Socec din București.

Reproducerea este oprită cu desăvârșire pentru ori care publicație din regat, Transilvania și Bucovina, căci manuscrisele sunt proprietatea mea. În aceste poezii inedite de o frumusețe impecabilă cetitorul va regăsi pe marele poet sub inspirația anilor de adolescent:

Copilei cu ochi albaștri...

Tu dovesti că să scriu versuri
Să uit viața în poezie,
Să adorm a mele simțuri
Cu un dram de nebunie?

nei. Gândiți-vă că Polonia a pierit atunci și-a schimbat religia, că Turcii cad odată credința lor, că falnica Romă s'a zdruncinat tunci când i s'a surpat credința”.

Programul delegațiilor. În 15 l. c. va avea loc, dupăcum am mai anunțat, un consiliu al miniștrilor în Viena. În acest consiliu se va discuta termenul celei mai apropiate ședințe. Conform planului, orginal erau luate în combinație de ședințe, dintre cari una avea să fie convocată pe înca lunei curente spre a vota bugetul pe anul 1912, iar cealaltă în luna Noemvrie cu scopul de a vota bugetul pe 1913. După cele mai noi știri planul acesta ar fi suferit o schimbare, întrucât e cu puțință ca delegațiile odată întrunite vor vota ambele bugete. Prima ședință va avea loc în 25 sau 27 a lunei curente. Desbaterea proiectului lui Auffenberg s'amanat pe anul viitor, și asta s'a făcut în vederea complicațiilor ce amenință să izbucnească în jurul desbaterii lui.

Svonuri în jurul reformei electorale. Un comunicat guvernamental scrie, cu vădita intențiune de a mistifica lucrurile, că cercurile vieneze discută toare de ton n'ar vedea bucuros în Ungaria reformă electorală radicală, pentru că realizarea du-se aceasta, pe cele mai largi baze democratice, s'ar crea, poate, o situație nesigură. Și urmând curând la ordinea zilei tratatele comerciale internaționale și uniunea vamală între Austria și Ungaria, votarea lor ar deveni problematică, dacă nu chiar iluzorie. Drept aceea noua lege electorală va trebui votată încă în anul acesta în cadrele stabilite de partidul național al muncii. Dacă va fi nevoie, reforma electorală a lui Lukács va fi votată cu aceleași mijloace cu cari au fost trecute prin parlament și reformele militare. În anul următor, 1913, vor escrie apoi alegeri noi pe baza noii legi electorale. Noul parlament va avea apoi o mare marea să voteze tratatele comerciale și uniunea vamală.

Să zdrobesc aceste lanțuri,
Ce mă loagă strins de lume,
Și să uit acele glasuri,
Ce mă chiamă tot pe nume?

Vreau să-mi mai aduc aminte
De trecut, de vorba dulce,
De dureri, de Amor ce minte...
De tot Veacul ce se duce...

Să trăiesc cu alte visuri,
Cu alți sori, cu alte stele,
Și să îndrept a mele gânduri
Către o lume fără rele.

Tu copil, rămâi cu bine...
Eul meu cine-l mai poartă?
Căci iubirea fără tine
E zdrobită, este moartă!...*)

Reflexiune.

Așternut în iarba verde,
În poiană, cătră seară,
Aștept luna ce se vede
După deal ca să răsară.

Și privesc cu drag în valea
Ce să întinde, hăt... departe...

*) Din ciclul de poezii inedite, sub titlul: Scrieri către Pocsis, din colecția mea de manuscrise.

Am se va rezolva problema Macedoniei.

Un acord între România, Bulgaria și statele balcanice se socoate necesar.

O privire generală asupra politicii externe a Bulgariei.

Versiunile alarmante despre complicațiile pe cari agitația războinică din Bulgaria le produce în Balcani au determinat pe d. C. Rădulescu-Motru să solicite dlui Dr. A. D. Damianoff, directorul ziarului „Dnevnik” din Sofia, o expunere a politicii externe a Bulgariei. Articolul prin care d. Dr. A. D. Damianoff își arată părerea în această chestiune s'a publicat în „Noua Revistă Română”.

Aci reproducem părțile cele mai caracteristice:

Bulgaria nu e pregătită.

În primul rând d. Dr. Damianoff consideră ca imposibilă o acțiune războinică a Bulgariei. El așa spune:

„Politica externă a Bulgariei s'a inspirat — este contestabilă aceasta — de interesele și de idealul poporului bulgar, însă n'a putut să indice guvernanților săi altă cale pentru rezolvirea acestei chestiuni atât de complicată, decât cea a armelor, fără măcar să se întrebe, dacă aceasta este posibil.

„Trebuie cu toate acestea să relevăm, că a ceea ce națiunea vecină a trecut prin momente destul de grele în Macedonia. În astfel de momente rațiunea încetează de a mai judeca și numai inimă vorbește.

„Dacă Bulgaria ar fi avut o opinie publică mai luminată, desigur, că poporul bulgar s'ar fi salvat de mult, că rezolvirea chestiunii macedonene nu depinde numai de el.

„Nimeni n'ar permite Bulgariei să-și mărească teritoriul: nici România, nici statele din Balcani, nici Puterile mari. Sunt atâtea interese angajate în Macedonia, că orice rupere de echilibru ar atrage după sine complicațiuni internaționale”.

D. Damianoff arată că se cer mai multe condițiuni ca Bulgaria să poată declara război: o armată bună, finanțe bune, teren diplomatic câștigat. Care e realitatea?

„Nu numai că Bulgaria nu este încă bine pregătită pentru un război cu Turcia, nici ea ar-

mată nici ea finanțe, dar și din punctul de vedere diplomatic până acum.

„Toate puterile mari au interese politice, economice și financiare în Turcia și nici una nu este dispusă, ca să dea sprijin Bulgariei.

„Așa se explică nehotărârea guvernului bulgar de a declara război Turciei”.

Turcia și puterile față de Macedonia.

Dar, în acest caz, cum se poate rezolva chestia macedoneană? D. Damianoff spune:

„Trei sunt mijloacele prin cari s'ar putea veni în ajutorul Macedoniei:

„1. Înțelegerea directă între Bulgaria și Turcia.

„2. Intervenția marilor puteri.

„3. Înțelegerea între România, Bulgaria și celelalte state balcanice”.

D. Damianoff analizează rând pe rând aceste trei puncte.

Politica de înțelegere directă între Turcia și Bulgaria ar fi cea mai rațională, dacă s'ar putea realiza, spune d-sa rar noul regim care a introdus desordinea în imperiul otoman o face imposibilă.

„Până ce nu se va stabili o ordine oarecare nu bazată pe forță, ci prin mulțămirea naționalităților creștine din Macedonia, nu poate fi vorba de o înțelegere directă cu Bulgaria”.

În ce privește al doilea punct, d. Damianoff spune că, date fiind rivalitățile dintre Puteri în chestiunea orientală, se n'ar interveni ca să se ocupe serios de această chestie decât numai în cazul unei înrăutățiri a situației în Balcani.

Acordul statelor Balcanice.

După părerea dlui Damianoff, cel mai bun mijloc pentru a se putea veni în ajutorul Macedoniei ar fi o înțelegere între România, Bulgaria, Serbia, Grecia și Muntenegru, cari, de comun acord, să stabilească un plan de reforme pentru Macedonia și Albania, pe care să-l impună apoi Turciei prin ajutorul tuturor marilor Puteri sau numai a acelora cari n'au interese directe în Turcia.

„Împrejurările sunt foarte prielnice pentru o atare politică. Relațiunile României cu Statele Balcanice sunt mai mult sau mai puțin cordiale. O convorbire asupra chestiunilor ce le interesează și o înțelegere asupra acestei chestiuni macedonene sunt posibile. Aceasta ar fi începutul unei înțelegeri și asupra altor chestiuni, ca, uniunea vamală și căile de comunicație, care sunt vitale pentru dezvoltarea lor viitoare.

„Dacă România și Bulgaria împreună cu celelalte state balcanice, vor interveni pentru Macedonia este incontestabil că ele vor avea en to-

tul un alt succes decât dacă Bulgaria ar interveni singură.

„Există Puteri mari, ca Austro-Ungaria și Germania — mai ale, cea dintâi — cari nu doresc o apropiere între România și statele balcanice, deoarece aceasta nu este în interesul lor nici politic nici economic. Ambele aceste puteri sunt angajate mult în Balcani și n'ar dori să-și piardă din importanță. Afară de aceasta, Austro-Ungaria se mai teme și de influența, pe care o astfel de apropiere ar avea-o asupra situațiunii sale politice interne.

„Numai ideea, că România, Bulgaria, Serbia, Grecia și Muntenegru se vor apropia și înțelege va face ca puterile mari să se îngrijească mai mult de Macedonia. Iar Turcia va pricepe că trebuie să introducă reforme serioase.

„O astfel de apropiere este posibilă, dacă există bunăvoință din toate părțile.

„Politica externă a Bulgariei parcă a început să se conducă de ideea unei apropieri.

„Între Bulgaria și Serbia, și Grecia și Bulgaria au loc convorbiri diplomatice asupra chestiunilor pendinte între aceste două țări.

„Ar fi de dorit ca în cercul convoierilor să intre și România și Muntenegru, cari la rândul lor, să trateze cu Grecia și Serbia”.

„În așa chip se va crea o atmosferă prietenească, care va favoriza discuțiunile asupra chestiunii macedonene și a unei eventuale înțelegeri.

„Dar care va fi baza înțelegerii asupra chestiunii macedonene?

„Nici liberarea Macedoniei, nici autonomia ei deplină nu va servi ca bază; deoarece România, Serbia și Grecia au fost întotdeauna în contra unei atari propuneri. Numai o autonomie mărginită, care să garanteze dezvoltarea tuturor naționalităților, va putea servi ca principiu de discuție”.

Iată acum și ultima parte a articolului dlui Damianoff:

„Macedonia să se administreze de un guvernator, numit de Sultan, care să se aflu sub controlul comitetului central. Acest comitet se va îngriji și de aplicarea regulamentului pentru organizarea administrației. Regulamentul să se pregătească de România și de statele balcanice. În același timp se va cere Turciei, ca să angajeze elemente străine capabile, cari să reorganizeze administrația ei politică și financiară.

„Un plan analog de reforme s'ar putea propune și pentru Albania, pentru care Muntenegru are atâtea interese.

„Îndată ce România, Bulgaria, Serbia, Grecia și Muntenegru se vor fi înțeles, se va cere dela Puterile mari ca să impună Turciei planul de reforme pentru Macedonia și Albania. Puterile mari nu se vor luaica opune, dacă într'ade-

Până ce marea închide calea
Unei lumi ce ne desparte.

Si tot trec gândiri — o mie
Prin o minte amăgită;
Ce va fi în veșnicie
Dacă elipa-i urgisită?*)

Icoanei din altar.

— La mormântul Voevodului Ștefan cel Mare. —

Și strunile plesnite și barfa desfăcută
În sakaia pletoasă, de care atârna
La Isterului râpe, acuma este mută
Și cântul ei de aur nu pot al deștepta.

Ce vânt trăgând s'aude sub crengile plecate
Spre unda cristalină ce fuge șopotind.
Și umbrele din apă tot rinduri înecate
Se par că las' în armă o voce suspinând?

Durere!... și-i profundă când România plânge
Cu fruntea înfășurată de dolii la mormânt;
Durere-i pretutîndeni, durerea se resfringe
În valea și Carpatul ce-i românesc pământ.

Ca valurile mării ce în sinu-i se frământă
Și spre un țerm sau stâncă se împing a se oprî:

Așa durerea sparge o țară și s'avântă
Colo spre mănăstire la Putna a lovi.

De prin munți, câmpii, din unghieri departate,
Din târguri, municipii, cătune, un popor
De acelaș curat sânge se școală să la parte
La zi de sărbătoare, la rugăciune în cor.

Cu a națiunii cruce de secolii ferecată,
Ca pelerin pășește la noua Golgota,
Unde eroul zace și țărna-i fu uitată.
Tăcere... este oara acum a ne ruga.

„Mărire Tie Doamne! Iehova mărire!
Că verși în noi durerea ca balsamul ceresă
Să curăți moliciunea, nedeama moștenire,
La pragul casei tale, palat dumnezeesc”.

Virtutea românească, virtute strălucită
De patrie și lege, aici în sanctuar
Se știe înmormântată, O dalbă zi sosită,
Poporul stră'ngenunchie s'o învete la altar.

Și imn de rugăciune sub boltile bătrîne
Vibrează cu putere, și fanul majestos
De smirună, de tămâie din vasele divine
Se ureș cântă tîmpla în nouz lamblos.

O, munți și văi profunde, o! dați-mi pentru un
[nume]
Sublima voastră voce, că-i trist sufletul meu.

Dar harul nu mi cântă... el plânge ș'apoi spune:
O, Ștefan! tu ești mare și la mormântul tu!*)

SCRISOAREA CĂTRĂ POESIS DIN ROMÂNUL „GENIU PUSCUI”.

Partea a doua.

— Fragment. —

Prietena mea,

Poate îți va părea curios că îți scriu când pot să-ți vorbesc în toată libertatea cum ți-am vorbit și până acum. Aleg însă acest mijloc pentru a pune ideile cu totul clare și lipsite de emoțiunile sentimentului cari întretaie vorbirea.

Starea în care sunt reclamă un mod de înțelegere pozitiv, căci criza mea morală nu o mai pot prelungi. Îndoiala e un lucru atât de rău! Cele întâi legături ale noastre au fost călăuzite pe căminul ideilor.

*) Din ciclul „Eroice și Poeme”, manuscrisele în posesia mea, imprumutate dela un anticar, pentru a fi tipărite în volumul ce apare la „Sococ”.

*) Acest roman este publicat însoțit. El este alcătuit din două părți. Partea întâia cu finalul se află în manuscrisele Academiei Române după care dlul Scriba a publicat-o în editura „Minerva”. Partea a II-a se află în colecția mea de manuscrise: sunt pagini psihologice admirabile în această parte ce va apare în volumul **Opere complete de Eminescu**, alături de un material înedit care n'a fost descoperit decât în ultimul timp.

*) Dintre scrisoare adresată Veronicii Miele, din colecția mea de manuscrise.

var urmăresc ca liniștea să domnească în Orient, — cu atât mai puțin Austro-Ungaria, a cărei propunere nu diferă în principiu de proiectul ce susținem.

„În tot cazul, atunci se va vedea care din Puteri sunt sincere și care doresc binele populațiilor din Macedonia și Albania.

„Atunci România, Bulgaria și celelalte state balcanice, vor vedea ce rol neînsemnat au jucat în viața politică internațională, că n'au fost decât niște păpuși în mâinile Puterilor mari, și că numai o acțiune comună le-ar putea ridica în ochii lumii civilizate.

„Unic, aceste state vor fi puternice și vor inspira respect tuturor. Numai în așa chip ele vor putea să impună dorințele lor, — dorințe izvorite din marile lor interese politice, economice și culturale”.

Scrisoare din Iași.

Vizita contelui Berchtold. — Bieții cântăreți... — O statistică. — Șapte de prin culisele politice.

Iași, 25 August (7 Sept.).

Precipitarea evenimentelor balcanice ne face să credem că situația politică orientală s'a agravat cu mult mai mult de cum arată aparentele. Cel puțin în Bulgaria manifestațiile pentru război au ajuns la extrem. Acolo, aspirațiile naționale — fie ele și exagerate — ale poporului, sunt acelea care impun guvernului conduita sa politică externă. La noi, cu acest prilej, ca și în altele, constatăm că cetățenii, chiar și cei mai versați în ale politicii, habar n'au despre evenimentele mari în preajma cărora se află statul român.

Vizita recentă a contelui Berchtold, în jurul căreia presa din toată Europa a făcut mare zgomot, a venit să sublinieze constatarea noastră.

Deși vizita dela Sinaia are o importanță relativă, opinia publică din țară n'a manifestat nici cel mai mic interes față de dânsa. Căci doar nu se va putea susține, că ceremonialul sec în care a fost aureolată această vizită, ar fi egal cu semnul celei mai minuscule simpatii sau antipatii a poporului român.

În ultima convorbire ce am avut ai spus că regreti că iești numai idee, că nu poți să fi și faptă. Căci prietenia între doi oameni care nu au nimic comun nu există, trebuie să aibă amândoi niște idei comune într-o privință măcar dacă nu într'altele, cu atât mai mult între oameni care suferă, pe cari aceleași gânduri și aceleași simțiri îi însuflețesc. Această prietenie în tot timpul contactului nostru și eu ți-am arătat-o ție și tu mi-ai arătat-o mie. Un lucru însă, această prietenie la mine a mers mai departe călcând după versul lui Conachi: „*amorul cel mai strâșnic din preșeng se naște.*”

Toate sentimentele mele s'au transformat în iubire și natural dacă corespunzi întregilor aspirații a idealului dorit de mine, nici nu se putea să nu te iubească. Și acest lucru ți l'am spus, deși îți spuneai că vrei să te îngrădești cu nesimțirea și că voința ta încearcă presiuni asupra sentimentului.

Iubirea a fost și va fi pedestalul pe care se vor clădi întotdeauna cele mai frumoase și cele mai mari monumente din viața omenească!

Ar trebui foiletoane întregi să pot publica tot materialul inedit ce posed din Eminescu, însă cetătorii să aibă răbdare, căci îl vor avea în volumul „Opere complete de Eminescu”, lucrare cu adevărat monumentală, care, după cum am spus, va apărea la 1 Ianuarie 1913, în editura literară a Socei.

Lipsa oricărei educații îl face pe cetățeanul român nesimțitor față de vibrațiile cu un caracter mai subtil decât acel al vestitelor alegeri parlamentare. În afară de intrigile ce se țin cu prilejul acestor alegeri, și cari-l pasionează în adevăr, cetățeanul nu știe sau nu vrea să știe nimic. Incolo, poți să tai lemne pe capul lui.... Dovadă mai proaspătă: repetatele insulte, din partea corsarilor italieni, al căror obiect a fost pavilionul național.

Și unii merg cu iluziile până acolo, încât cred că Românii din regat ar avea vreodată epopeicul curaj de a impune vre-unui mare demnitar străin, cu prilejul unei vizite — de ex. contele Berchtold — dolcățele lor mai mult decât îndreptățite — de ex. un tratament omenesc fraților ardeleni.

Ehei, trebuie să mai treacă încă multă apă pe Bahluiul nostru sec, până când cetățenii români vor ajunge la această înaltă conștiință de sine...

Până atunci, vizita contelui Berchtold, cu tot substrasul ei politic, nu prezintă alt interes decât al fostului orbitor — specialitatea noastră! — cu care a fost înconjurată.

*

Bieții cântăreți! N'au noroc și pace. De cum au pus piciorul în Iași ploaia n'a mai conținut, persecutându-i cu o stăruință exasperantă. A ploat ziua, când se strecurau grăbiți în îmbrăcămintea lor modestă către sala de consfătuire, — a ploat și noaptea, când se încercau să-și repauzeze membrele obosite de colindările de peste zi.

Cu toată vitregia vremii, totuși congresul cântăreților bisericești nu se poate spune că nu s'a bucurat de o frumoasă reușită.

Citeai atâta seriozitate pe fețele lor cinste, atâta foc și dragoste în cântările lor bisericești — încât nu se putea să nu-ți simți sufletul înduioșat.

Oameni atât de simpli și totuși cu o atât de mare doză de bun simț. Și de nu s'ar fi adunat în congres, cine știe dacă nevoile lor drepte — au salarii ridicole și îndatoriri cât lumea — ar mai fi ajuns vre-odată la conștiința marelui public.

De-ar ajunge ce-l puțin și la urechea celor ce i-ar putea satisface.

*

Cineva a făcut o statistică ce nu se poate spune că e lipsită de interes.

Îa se rapoartă la zilele de învățătură ale școlărilor liceeni din România.

Considerând că anul are 365 de zile — școlile secundare din țara noastră, scăzând cele trei vacanțe (a Crăciunului, a Paștelui și cea mare), scăzând duminicile și sărbătorile în cari nu se învață, au: 187 zile de învățătură și 187 zile de vacanță, în cursul unui an.

Considerând zilele de învățătură pe fiecare lună, căpătăm următorul rezultat: septembrie 17 zile; octombrie 26 zile; noiembrie 24 zile; decembrie 18 zile; ianuar 19 zile; februarie 24 zile; martie 14 zile; aprilie 22 zile; și mai 23 zile, știut fiind că dela 1 iunie până la 10 septembrie e vacanță.

Dupăcum se vede numai de surmenaj intelectual n'ar avea să se plângă tinerii noștri școlari.

*

În luna august se completează, iar în septembrie se dau loviturile. Acesta e de regulă un vechiu obicei politic român.

Dnii Carp și Tache Ionescu au sosit din străinătate, unuia i-s'a făcut primire altuia nu. Gusturile partizanilor respectivi nu se discută... Se pot însă discuta svomurile cari s'au pus în circulație.

O schimbare de regim se dă ca sigură. Tot ca sigură se dă și ipoteza că liberalii nu vor avea nici într'un caz cârma guvernului.

Se acreditează cu multă stăruință — de o presă care are tot interesul să se bucure la gândul că o perspectivă ca aceasta s'ar realiza — svomul că vor veni la guvern numai tachisiștii. Nu e esclusă nici posibilitatea unei concentrații conservatoare.

Dealtminteri, svomul acesta din urmă pare a fi mai verosimil decât toate. Partidul tachisiștii, căruia i-se prezice o durată scurtă s'a menținut cu îndărătnicie; iar pe de altă parte conservatorii puri se simt serios zdruncinați de pe urma înfrângerilor cu blestematele celea de tramvay. Încât, în chip firesc, o reintregire a forțelor conservatoare pare a fi indicată.

Dar tăcere... Rindurile celor mărunți încep a se strânge în jurul fruntașilor. Momentul hotărâtor — pentru partide, nu pentru țară — se apropie.

Șt. P. Moldovanu.

O călătorie în Germania.

Conferință ținută de Dr. Horia Petra-Petrescu.

IV. Lipsca (Leipzig).

Și acum trecem la alt oraș, care e de interes pentru noi toți, doamne și domni, tineri și bătrâni, militari și civili, filosofi și muzicanți, într'aceiași măsură. E vorba de orașul Lipsca, pe nemțește Leipzig.

Mai rar oraș, care să satisfacă exigențele (exigențe — e un cuvânt la modă în ziua de astăzi) exigențele persoanelor atât de heterogene ca gust.

Dar cu drept cuvânt. O să-mi dați dreptate îndată. Lipsca este și a fost metropola blănușilor, este un fel de bursă a blănușilor din toată lumea. Strada „Brühl”, spre ex., este arhiplină de neguțători de blănușii.

Tot Lipsca, este metropola cărților, după cum știți. Aici e un Eldorado ideal pentru cei ce stau cu „nasu'n carte”, cum s'ar zice. (În călătoriile de nuntă este de dorit ca tinăra păreche să nu treacă pe aici, dacă bărbatul este un iubitor de cărți, un biblioman incurabil!) Din Lipsca pornesc volumele de povești și edițiile filosofilor celor mai greoi, din Lipsca se trînuie pianuri minunate, din Lipsca se răspândește în lume notele muzicale, dela cântecul de bulevard până la ultima operă muzicală a lui Richard Strauss.

Pentru militarul pricepător într'ale strategii, este Lipsca un exemplu grandios de studiat, căci a fost bătut din partea aliaților Napoleon în memorabila luptă din 1813.

Filozofii fantazează da umbra statuii lui Leibnitz, din curtea universității, care a împlinit vârsta respectabilă de 500 de ani.

Ne aflăm deci într'unul din centrele culturale cele mai de seamă. Lipsca este al patrulea oraș din Germania, după numărul locuitorilor (numerația ultimă, din 1910). La început vine Berlinul, apoi Hamburgul, Münchenul și — Lipsca. 587,635 de locuitori este o sumă respectabilă.

Dar și densitatea locuitorilor din Saxonia, unde ne aflăm acum, este vrednică de relevat. Pe un kilometru pătrat se vine cam 280 de locuitori — avem deci înaintea noastră nu numai cea mai deasă populație din Germania, ci cea mai deasă populație de pe întreg rotogolul pământului. Și lucru ciudat: este lipsă vădită de bărbați, în marea aceasta de oameni. Statistica constată că la 100 de bărbați se vin 106 femei! Dacă e deci un Eldorado al buchiniștilor Lipsca — este totodată și un Eldorado al bărbaților.

N-ai decât să te plimbi seara -- între 7 și 8 -- pe Augustus platz d. e. ca să vezi puvoalul de lume ce se revarsă ca din nește zăgăzuri sfărâmate din fabricile gigantice de aici. Lucrătorii se duc către casă, după munca de 8 ceasuri pe zi, de prin ateliere. Ti-ar trebui condeiul Zola din „Germinal” ca să descrii cele văzute cu ocazia aceasta. Cine n'a văzut un oraș mare industrial, poate să se informeze despre aceea ce va să zică industria aici în Lipsca.

Dar noi cunoaștem Lipsca bine chiar și din trecutul nostru. Târgurile cele mari, cari au început de prin sec. XII (1183) și s'au dezvoltat treptat, ajungând la o înflorire mare în sec. XVI, erau cercetate foarte des de neguțătorii români. Citiți cartea dlui N. Iorga despre „Ne-goțul și meșteșugurile” date interesante referitoare la „Lipseanii” români. (Chiar și în București este o stradă numită „Lipseanii”).

Chiar și slujbă bisericească română, s'a ținut în Lipsca, începând cu 1852, când arhimandritul Ghenadie Teposu a fost chemat de bogata colonie românească să țină slujbă românească, din cauza unor neînțelegeri cu grezii.

Mărfurile cele mai principale în cari escela Lipsca erau tutunurile, sticlăriile, porcelanurile (Meissen-ul este aproape), fierăriile, pielăriile, obiectele de lux, lemnăriile și jucăriile de copii.

Acum au mai dat înapoi târgurile din Lipsca și e foarte natural lucrul acesta, căci comunicația a sporit concurența și a luat orașului Lipsca posibilitatea de a monopoliza mărfurile.

În ce privește comerțul cu cărțile stă Lipsca și astăzi în rândul dintâi. Ca să vă faceți o idee despre ce va să zică librăriile din acest oraș, amintesc că există numai vre-o 750 de librării, vre-o 150 de tipografii, 136 litografii și 100 de institute de xilografie.

Aici sunt marile institute de editură, cunoscute în întreagă lumea: Brockhaus, Teubner, Cotta, Meyer, (Bibliografische Anstalt) mari germane; Brockhaus și Meyer apar în număroase ediții și inundă piața comercială de cărți.

Ca să știți, aproximativ, câtă putere culturală zace în institutele acestea, vreau să vă arăt câteva cifre dictate mie de Dl. Dr. Ernst Reclam, conducătorul marelui case de editură Philip Reclam jun., casa, care editează miile de broșurele cu câte 24 de bani, cu coperta roșie, cunoscută pretutindeni. Până în 1898 s'au împrăștiat câteva broșurele ale bibliotecii preunmează:

„Hermann și Dorothea”, de Goethe, în	500,000 ex.
„Faust”, de Goethe, în cam	33,000 ex.
„Cântecul Nibelungilor în cam	150,000 ex.
„Critica rațiunii pure” de Kant, în	65,000 ex.
„Schopenhauer” în	33,000 ex.
„Wilhelm Tell” de Schiller, în	619,000 ex.
„Hermann și Dorothea”, de Goethe, în	500,000

Vă gândiți, d-nelor și domnilor, ce va să zică aceste sume enorme de broșurele răspândite în mijlocul populației?

Dacă cultura germană este atât de lațită, dacă există atât de puțini analiabeți în Germania (sub un procent!), de sigur este a se mulțumi și acestor editori de cărți, întreprinzători, cari au îndrăznit, cu primejdia existenței chiar, să ieftimească cărțile, sporind tirajul lor la numeri fabuloși.

Lipsca este vrednică să figureze în șirul dintâi al orașelor culturale din întreagă lumea. Trecutul și prezentul o îndreptătesc la așa ceva. Documentul cel mai vechiu, care face amintire de oraș este din 1015.

De atunci și până astăzi a avut să sufere multe cutropiri și multe evenimente epocale pentru întreagă Europa.

Ca să nu enumerăm decât pe acelea, cari îi vin mai întâi în minte:

La lumina persecuțiilor Hussților din Praga se începea, cu ajutorul studenției de acolo, în 1409 universitatea, care există și astăzi și care are una din cele mai pompoase clădiri, din câte au universitățile din Germania.

De după reformatiunii a ținut Martin Luther predici în biserică din piața principală. Tot aici a trăit Johann Tetzel, contrarul său, fiind lector la universitatea de aici.

În 1631 a fost batut, pe timpul războiului de 30 de ani deci, generalul Tilly din partea lui Gustav Adolf cu trupele sale în nemijlocită apropiere de Lipsca.

Carol al XII-lea și Frideric cel mare au impus contribuții mari asupra populației, aducându-o aproape la sapă de lemn.

În memorabila luptă din 1813 a fost bătut Napoleon aici. Ambele părți beligerante au pierdut peste 100,000 de morți pe câmpul de luptă. Se vede și astăzi pârâiașul unde și-a aflat moartea prințul Poniatovsky, nepotul ultimului rege polon.

Dar au trăit aici și au lucrat în ogrorul literaturii și al artelor bărbați de seamă. Filosoful Leibnitz, autorul „Theodiceei”, s'a născut în Lipsca, a fost rector al universității; Thomasius, juristul vestit, s'a născut în Lipsca. Componistul Rich. Wagner, de asemenea, a văzut lumina zilei în 1813 într'o casă de pe „Brühl”, casa nu se mai vede, căci a fost dărâmată. Pictorul Schnorr de Carolsfeld, scriitorul dramatic Benedix, (din care s'a tradus și la noi) s'au răscolit în Lipsca. Aici au trăit: Lessing, ca student, în prietenie cu trupa cea dintâi de adevărați actori germani a d-nei Neuber; aici a fost Goethe, ca tânăr student, amoretându-se de domnișoara Schönkopf, fiica unui birtaş; aici Schiller, scriind „Lied an die Freude”, în Gohls, azi un suburbiu al orașului; aici Gellert, fabulistul vestit, care a fost profesor la universitatea de aici; apoi componiștii Sebastian Bach, Schumann, Mendelssohn-Bartholdy, care a înființat vestitele „Gewandhaus-kongerte”, dirijat astăzi de cel mai mare dirigent al timpului, de Artur Nikisch; Christian Weisse, Tieck, care a flămânzit cât zece în cetatea „Pleis-athen”, cum o numeau și o numesc literații, Gottsched, criticul și scriitorul german; și câți alții -- al căror număr ar fi legiune?!

Și în ziua de astăzi trăiesc în Lipsca doi bărbați, cunoscuți în lumea literară-artistică de pretutindena:

Celebrul filosof Wundt și marele pictor și sculptor Max Klinger. Cursurile de filosofie ale lui Wundt sunt cercetate și astăzi de mii de studenți, încât collegium maximum, cea mai mare sală a universității din Lipsca, abea îi încap. Am fost și eu la câteva ore, ca simplu spectator, ca să văd pe autorul psihologiei vestite, cea „Völkerpsychologie”, și mă simțesc fericit că am mai avut ocazie să fiu de față la un moment atât de important pentru cultura școlii germane: să văd pe Wundt, care va ajunge o figura legendară, cum ține prelegeri la universitatea din Lipsca.

Pe Max Klinger îl cunoașteți, de sigur, doamnelor și domnilor, din acvaforturile, din tablourile și din sculpturile sale. În „Moderne Galerie” din Viena are lucrări remarcabile, între cari citez pe „Christos în Olimp”. În Lipsca se află, între altele și marea, îndrăzneța, genială lucrare, intitulată „Beethoven”, una din cele mai caracteristice statui a timpului nostru.

Am fost în atelierul lui Klinger, când era expusă statuia de marmoră a lui Brahms, și am rămas uimit de frumusețea desenurilor preliminare, de aranjamentul din atelier, de statuiele și pânzele de acolo.

În muzeul orașului se află opere de valoare. Ca să nu crîntesc decât încă una -- afară de „Beethoven” de Klinger -- voi cita cea vedetă „Inscripția morților” de Böcklin, care o vedeți în copii mai mult sau mai puțin reușite prin toate țările unde se vând și reproduceri de artă, la noi.

Muzee sunt în abundență: de pedagogie, antropologie, de enticități, speciale, în memoria lui Napoleon și a timpului său, etc.

Ca să sfârșesc și cu Lipsca, căci trebuie să sfârșesc, o să amintesc alt episod, care servește spre laudă poporului german.

Între multele amintiri din timpurile vechi: ca Auerbachs-Keller, singura localitate, care poate spune cu siguranță că a fost vizată de Goethe în partea I alui „Faust”, (același Auerbachs-Keller, care se vede și în „Povestile lui Hoffmann”, opera lui Offenbach) se mai află, renovat puțin, și teatrul cel vechiu de pe timpul lui Schiller. Acum se va dărâma teatrul acesta, făcând loc altor clădiri, acestea nouă. De multe ori a fost Goethe ca student în teatrul acesta vechiu, Schiller a avut fericirea să fie sârbătorit din partea publicului în terminii cei mai cordiali. Episodul este vrednic de remarcă.

„Fecioara dela Orleans” -- tradusă la noi, de curând, de d-șoara M. Cuntan -- a terminat-o Schiller în 1800. Peste 5 ani avea să moară. Boala îl rodea de pe acum la inimă, o boală nemiloasă -- oftica.

Ce sfîrtări, aproape supraomenești, a îndeplinit Schiller, ca să scrie! Câte mizerii pecuniare n'a îndurat -- aici tovarăș de suferință cu un Richard Wagner și cu Heibel. În toamna anului 1801, întorcându-se din Drezda, s'a oprit Schiller în Lipsca și a luat parte la reprezentarea „Fecioarei”, în teatrul cel vechiu. Ca un fulger s'a răspândit vestea că a sosit Schiller. După reprezentarea, care a secerat aplauze furtivoase s'a adunat întreg publicul în fața teatrului. Avea să treacă Schiller. Toti și-au descoperit capetele. O tăcere solemnă. În mijlocul mulțimei, când trecea, se afla și o mamă cu un copilăș. Mama a luat copilul de mână, l-a îndemnat să meargă înainte și i-a spus solemn, cu ochii țintă la scriitorul iubit: „Uite dragă! Să îți minte: Asta este Schiller!”....

Cronică externă.

Presa bulgară despre România. Nimic nu încercă acum mai mult pe bulgari, în socoteliile lor rășboinice, decât atitudinea României. Nici nu ne închipuim noi până în ce măsura îi preocupă România pe bulgari. În fierberea care acum aici când toată lumea face politică, delamie la mare, toată lumea vorbește de România. În special presa bulgară face cinstea de a se ocupa foarte pe larg de politica României, judecându-o în tot chipul. Ea găsește întru aceasta un bogat material în ziarele rusești, cari la rândul lor, se ocupă și ele foarte mult de România, mai ales de când cu vizita contelui Bercheld, vizită pe care rușii o consideră îndreptată împotriva lor. Credem că o datorie a noastră să ținem în curent publicul românesc cu tot ce se scrie și gândește despre România în Bulgaria.

Iată câte ceva din iarele din Sofia, cu data de 22 august v. :

„Utro” publică un articol de fond intitulat „Ce vrea România”, în care se plînge că românii și presa românească și-au bătut întotdeauna joc de poporul bulgar, descriindu-l în culorile cele mai ridicole. Ziarul „Utro” arată că în momentul când armata bulgară ar avea să plece pentru eliberarea macedonenilor, Românii ar amenința cu armata ei. Ce-ar fi în momen-

Filiala din Arad a magazinului de dantele din Budapesta Bulev. Andrassy nr. 20.

— palatul Fischer Eliz. —

Atrage atențiunea on. dame asupra magazinului său asortat cu noutățile sezonului de toamnă, cio-

rapi pentru femei, bărbați și copii, șaluri, năfrâmi groase, mătăsurii, dantele, cordele, mănuși și orice acvizite. C. 132-100

tul când armata română ar avea să desrobească pe românii din Ungaria, Bulgaria ar încerca să împedecă atacând România? Ziarul termină reproșându-le românilor că în 1877, când au luptat pentru eliberarea bulgarilor, au urmărit mai multe compensațiuni teritoriale decât această eliberare.

„Reei” serie :

„Vecinii noștri se supără că cerem drepturi omenești pentru robii din Macedonia, și vitejii curcani ne amenință că au să ne bată ca să ne vie mințea la cap. Noi nu luăm în seamă toate acestea. Vecinii noștri sânt oameni buni, dar tutorii lor dela Viena sunt oameni răi. Aceștia au trimis pe Berchtold la Sinaia cu ordin să se înceapă politica agresivă contra noastră și românii nu pot decât să se supună acestui ordin. Aile binevoitorii din România că, dupăcum ei pot să facă gălagie pentru frații lor din Ungaria, și să aspire la cucerirea Transilvaniei și Banatului pentru cari provincii cheltuiesc milioane, tot așa și noi avem dreptul să ne îngrijim de frații noștri din Turcia, cari sânt expuși iataganului turcesc.

„Să-și mai amintească apoi că bulgarii nu se tem de „ciocoi” români și că un război cu ei n'o să ne coste decât ridicarea altor zeci de mii de robi românești, nenorociți țărani, cari să pornească o nouă revoluție și să spargă cuibul paraziților din București. La urma urmei, voi, cei din București, cari ne amenințați mereu, salvați-vă mai întâi pe voi înșivă din noua și apropiata revoluție țărănească, de care o să vă izbijiți”.

Convenție secretă între Austro-Ungaria și Muntenegru. „Tems” reproduce un articol al ziarului „Golos Moscowi” prin care se spune că Austro-Ungaria și Muntenegru au încheiat o convenție secretă. Ziarul „Golos Moscowi” organul octobriștilor, spune că acea convenție s'a iscălit pe 20 noi la Viena la 12 Iulie 1907. Punctele principale ale acestei convenții sunt următoarele: Într'un eventual război al Austro-Ungariei cu Rusia sau Serbia, Muntenegru va avea o atitudine neutrală. Într'un eventual război al Austriei cu Turcia, Muntenegru va veni în ajutorul celei dintâi, Muntenegru va pune la dispoziția Austro-Ungariei portul Antivari în cazul unui război cu Italia. În cazul când Muntenegru va fi atacat de Turcia, Austria va da ajutor material și diplomatic Muntenegrului. Dacă Muntenegru va suferi înfrângeri într'un război cu Turcia, Austria va da garanții că va apăra interesele Muntenegrului și va interveni pentru menținerea statului quo ante bellum.

Muntenegru se obligă în schimb să nu protesteze contra anexării Bosniei și Hertegovinei de către Austria, și să nu trateze cu vre-o putere fără a aviza mai întâi pe Austria. Dacă în Balcani se va înființa o confederație sub protectoratul casei Habsburg, Austria va asigura autonomia Muntenegrului. Cu timpul Hertegovina și nordul Albaniei dela Cattaro până la râul Drina se vor anexa la Muntenegru. Austria se obligă a plăti domnitorului Muntenegrului în fiecare an un apanaj de 360 mii coroane și garantează existența dinastiei.

Știrea aceasta publicată în „Tems” a provocat mare senzație cu atât mai mult că acel ziar este organul semi-oficios al guvernului francez.

Amenințări rusești la adresa României. Intrevederea dela Sinaia, între contele Berchtold și M. S. Regele, a avut darul de a mai sgândări puțin presa ursului dela Nord și a face să mai vorbească ceva pe vechea strună a pravoslavniciei.

Intotdeauna, când Românii caută să se fe-rească de dragostea prea mare a Rusiei, presa de acolo taxează România de nerecunoștință, pentru binele ce l-a făcut și pentru marea cinste ce i-a arătat-o prin răpirea Basarabiei și dorința de a anexa întreaga țară. Reproducem în traducerea ziarului „Seara” acest articol care ilustrează pe deplin mentalitatea rusească față de România:

„Centenarul alipirii Basarabiei la Rusia, serbat încă astă primăvară în Kișinău fara nici un sgomot (?), cu modestia și delicateta caracteristică Rușilor (??) a provocat în România pornirea întregii opinii publice contra Rusiei.

„Presa română s'a apucat de subiectul acesta istoric cu o persistență anormală. Românii au uitat toate binefacerile pe cari le-a avut din partea Rusiei, în timpul trecutelor războaie liberatorii. Pentruca partea românilor de sub iugul turcesc, poporul rusese și-a vărsat sângele și pe timpul lui Petru cel Mare, în războiul nenorocit de lângă Prut și pe timpul Elisabetei Petrovna, de două ori pe timpul Ecaterinei celei Mari, pe timpul lui Alexandru I, Nicolae Pavlovici și Alexandru-Liberatorul (acesta însă e „liberatorul” nu pentruca a scapat pe creștini de turci, ci pentruca a desrobit pe țărani ruși din sciăvia pravoslavnicilor boeri. N. R.) — Rusia s'a batut cu Turcia, pentru binele Românilor, nici mai mult, nici mai puțin, ca de opt ori. Sute de mii de Ruși viteji și-au lăsat oasele pe câmpiile Moldovei și ale Vahabiei, zeci de mii au murit în spitale și miliarde de ruble rusești s'au cheltuit pentru liberarea fraților români ortodoxi.

„Despre aceasta zărele românești n'au amintit nimic în lunile din urmă. Cea mai mare parte din ele au reținut numai că după tratatul dela Paris, în urma războiului din Crînea Basarabia te-a fost retrocedată și ca mai apoi luarea Basarabiei în scambiu Dobrogei a fost o nedreptate și că trebuiesc cu orice preț să fie liberate cele câteva sute de mii de Români de tratamentul „barbar” al rușilor.

„Chiar și românii culti, cum este profesorul și istoricul N. Iorga, n'au găsit destul curaj, ca să explice publicului întregul sir de neadevaruri în această argumentație a lor.

„România nu poate sa opuna nici un fel de drepturi istorice asupra Basarabiei, pentru simplul motiv că ea n'a stăpânit-o nici odată. Cu o sută de ani în urmă Rusia și-a alipit numai partea nordică a Basarabiei, numai unei județe de acolo, cari aparținuseră Moldovei. Partea Hotinului însă, așa numita „Raio”, a fost de vece locuită de ruși și deci în virtutea dreptului etnic ni se cuvenea nouă. În ce privește însă partea de sud, Bugeacul, acesta în totdeauna a fost locuit de nogai și deci românii n'au dreptul să pretindă.

„Aceste fapte istorice și etnografice n'au fost explicate publicului român și de aceea pornirea contra Rusiei, alimentată de jubileul anexării Basarabiei a crescut foarte mult.”

Mai departe „Novoie Vremea” vorbește despre întâlnirea dela Sinaia și Buchlau, precum și despre diferitele comentarii, cari se fac în jurul acestei întâlniri, adăugând:

„Românii așteaptă rezultatul consfățărilor dela Buchlau și în același timp se pregătesc pe capete cu armata lor la Prut și Dunăre. Amorul lor propriu a fost atârnat prin aceea că Bulgaria, Serbia, Muntenegru și chiar Grecia s'au înțeles în privința Balcanilor, și cu România nici una din ele n'a tratat. Pe coarda aceasta și contra diplomația austriacă, împingând pe România la ceafa Bulgariei, în cazul când aceasta ar îndrăzni să înceapă războiul.

„Numai de n'ar fi ca la urma urmei România să plătească prea scump încrederea aceasta

în sfaturile austriace. Dar poate că cel puțin soarta celor 4 milioane de transilvăneni ar merge da minte urmașilor degenerați ai foștilor gospodari moldo-vlahi!...”

† Dr. Traian Putici

Una dintre cele mai distinse figuri ale bisericii noastre greco-orientale, protopopul Dr. Traian Putici, s'a stins ieri din viață în floarea vârstei, de abia 48 de ani. Suferia de mai mult timp de o boala de inimă, care în vremea din urmă se complicase cu o acută boala de rinichi și asta îi puse capăt vieții.

Dr. Traian Putici s'a născut în Lipova, la 17 Febr. v. 1865. Studiile gimnaziale și le-a făcut la gimnaziul românesc din Beiuș, unde și-a luat și maturitatea în anul 1883, fiind unul dintre cei mai buni elevi ai institutului. A studiat apoteologia la universitatea din Cernăuți, unde și-a luat doctoratul în anul 1887. În anul următor e sîntit întru diacon și numit profesor de teologie la seminarul din Arad. În această calitate își servește biserica timp de 4 ani, când, apoi, e ales și hirotonit, la 15 (27) August 1892, ca protopop al Timișorii.

Ca protopop a dezvoltat o activitate intensă, îndeosebi pe tereniul școlar. La îndemnul său s'a zidit un mare număr de școli, cari a construcție pot servi de model în întreaga metropolia, iar în ce privește rezultatele învățămîntului din școlile populare ale tractului timișorean, puține comune din dieceză se pot asemenea cu acestea. La baoul său s'at și îngrijirea sa, cei mai mulți învățători și-a procurat bibliotecile școlare, izvoare bogate, de cari își culeg învățătorii noștri frumoase cunoștințe, ridicându-se la un nivel cu cei dela oraș, cari au înzecit mai multe mijloace de a se educa.

Biserican ales și cu multă trecere la forurile superioare, a fost ales membru în toate corporațiunile superioare bisericesti. Asesor consistorial în senatul bisericesc, deputat sinodal și congresual a contribuit totdeauna cu sfatul și cîrmuirea la toate acțiunile mai însemnate în biserică. S'a îngrijit în sfîrșit să ridice pe toate terenele parohia sa din Timișoara-Fabric, Biserica și școala românească din Timișoara și a fală a Românilor de acolo și de pretutindea.

Immormântarea va avea loc mâine după amiază. Ca trimis al Prea Sîntției Sale episcopului din Arad va servi la oficiile funerare Prea Cuvîșia Sa d. protosincol Roman Ciorogari.

Regretele tuturor căți l-au cunoscut însoțite pe calea-i din urmă pe bărbatul distins al bisericii, care a fost Dr. Traian Putici.

Aviz!

Abonații cari trimit orice fel de corespondențe, mandate postale, etc. sunt rugați să binevoiască a scrie și nrul de pe fașita Prin aceasta înlesnesc munca administrației.

Dr. Balázs Emil

Institut pentru consultațiuni medicale,
Timișoara-centru, Palatul Dauerbach

Operează și vindecă boli de piele și sexuale cu razele Röntgen. Operarea polipilor și a altor formațiuni cu aceleași raze. Electroliză. Metode electrice de vindecare. Massage electrice. Vindecarea bolilor de beșcă prin electricitate. (Ba 46-10)

Consultațiuni pentru operare și boli de piele dela 8—9 ore a. m. și dela 2—5 p. m. Celor din provincie cărora es nevoie îngrijire mai îndelungată, le stă la dispoziție camere confortate anu-

și merge spre peron. Primește mai întâi rapoartele directorului-președinte al căilor ferate de stat, Johann Marx și a directorului căilor ferate asociației Arad-Cianad, Alexandru Fábry.

Pe peron îl salută pe moștenitor în numele comitatului și a poporației vicecomitele Hervay. Moștenitorul a mulțumit pentru primire și s'a întreținut câteva minute cu vicecomitele, interesându-se mai cu seamă dacă poporația a suferit pagube mari din cauza manevrelor. S'a mai interesat asupra recoltei și apoi întorcându-se spre episcopul rom.-cat. Glatfelder, l-a salutat pe acesta strângându-i mâna prietens și întreținându-se cu el asupra congresului eucharistic din Viena. Moștenitorul și-a exprimat mirarea când a observat, că deasupra gării la o înălțime de 1200 metri au sosit 4 aeroplane militare pentru primirea Lui.

Fix la 7 s'a anunțat plecarea trenului spre Mezöhegyes și moștenitorul luându-și rămas bun de la episcopul Glatfelder, vice-comitele Hervay etc., s'a suit în vagon între aplausurile și urările publicului pe care-l salută din ușa vagonului milităresc. La 7 ore 5 minute trenul în amers liniștit a dispărut spre Mezöhegyes.

Sosirea la Mezöhegyes.

Întregă localitatea strălucește de uniformele generalilor. În toate părțile numai uniformă și uniformă. Des de dimineață toți sunt în picioare nimeni nu mai poate dormi. Arcuri mari cu inscripția de bineventare se ridică pe străzile presărate cu nisip proaspăt. Spre gară due trasurile la vre-o 20 generali. În gară ministrul de agricultură Serényi agitat, căci el o să țină vorbirea de primire se preumblă la braț cu ministrul Hazai. La o parte stă fibraul Petrovicei cu Béla Podmanyczky.

După 7 ore deodată o mișcare. Garda militară se pune în rând. Sosește primul tren, cu care sosesse arhiduceii Leopold Salvator și Friedrich, cari după scurte salutări se amestecă în grupa de primire.

Mai trece încă o oră scurtă și la 8 și 10 minute al doilea tren special de curte se oprește în gară. Fábry Sándor directorul dela Arad-Cianad se dă jos și după el vre-o câțiva domni îmbrăcați în gală. După o minută se deschide așa vagonului-salon de curte și moștenitorul în uniformă de general se coloaară majestos și dă mâna cu arhiducele Salvator și Friedrich apoi ascultă vorbirea scurtă de primire a ministrului Serényi și-i dă mâna și acestuia. Observându-l pe ministrul Hazay îi strânge mâna și schimbă câteva vorbe cu el. Apoi trece în revistă garda de onoare. Podmanyczky face raportul și cu aceasta primire e sfârșită. Moștenitorul urecă pe trăsură și însoțit de trăsurile și automobilele, în cari au luat loc arhiduceii, conții, baronii și generalii, pleacă la cvartir.

În jurul gării dela Mezöhegyes peste jumătate de oră domnea liniștea cea mai mare...

Cum e războiul?

Dimineața la orele 5 întreg lagărul dela Mezöhegyes e în picioare. În toate părțile garniziile și teșararii dau semnalul pentru așezarea în rând a trupelor. Lupta se începe la orele 9. Diviziile lungi se pun în mișcare. În fruntea diviziilor principate, se vede un grup de călareți, sunt comandanții diviziilor inamice și anturajii lor. În mijlocul fiecărui grup se află comandantul suprem al diviziei, lângă el stegarul călarec purtând drapelul galben-negru; în jurul comandantului se află anturajul ales din fiecare armă și aghiotanții.

Lupta se începe aproape la orele 10. Puștile și puștile mecanice răpăse, tunurile bubuesc puternic. A început lupta. Pe teritoriul unde se dă lupta circulează patrulă de jandarmi călare. Ambulanța cu trăsurile și cu tărgile pentru răniți se retrage mai la dos, în locuri mai scutite, iar îndărătul acestora se află vivandierii. La picioarele dealurilor, la câțiva kilometri de linia de foc, într'un șir lung se află bucătăria-ambulanță militară. Mâncarea e gata însă lupta continuă încă cu înverșunare. Un automobil elegant sboară cu comandantul de corp bar. Otto Meixner și cu aghiotantii acestuia dela un punct la altul. Plea'a începe în stropi tot mai deși și mari...

Locuitorii satelor n'au durmit nici ei noaptea întregă. Din toate părțile sosesec trupe nume-

roase. Lupta serioasă de bună seamă va schimba situația trupelor. Oșciul central al poștei militare trece în administrația poștei militare a manevrelor regale. Îndărătul trupelor merg trasurile poștei ambulante militare.

Deodată se aud sbârâiturile de mătase. Sus în aer la vre-o 6-800 m. se văd trei aeroplane militare sburând cu mare celeritate spre ost, plutind cu multă siguranță ca și când ar alerga pe pământ. Ele merg să facă recunoașteri Se scobor până la 3-400 m., apoi o iau repede în sus și dispar între norii surii...

Tuleji cucuruzelor se mișcă, chipii albastre și sulite scilpitoare apar în toate părțile. Apoi deodată se aude sbârâitură de motor... În depărtare un nor mare de fum se ridică spre cer... Salvele țin în continuu, săbiile scilpesc în aer, în toate părțile se aud glasuri de comandă...

În depărtare se aud bubuituri îndesate de tunuri...

Criza din Turcia.

Arad, 9 Septembrie.

Intrevederea din Buchlau deși oficial e declarată de o vizită de curtoazie, la tot cazul poartă în sine și un caracter politic. Și, e sigur, că, afară de situația politică generală europeană, bărbații conducători ai politicii externe alor două mari puteri aliate s'au consultat în primul rând asupra proiectului referitor la stările din Balcani. Secretul cel mai mare înconjură până acum convorbirile din Buchlau. Intrevederea a surescitat și mai mult statele mici din Balcani și în Serbia se observă deja pregătiri, pe cari toate popoarele din Balcani le consideră de semnele izbucnirii războiului.

Întru câțiva situația în Turcia s'ar fi ameliorat declarându-se și partidul june-turc pentru menținerea cabinetului Ahmed Muktar. S'a înființat încă și un nou partid, care are de program al său decentralizarea economică.

Intrevederea din Buchlau.

Viena. — Presa nu se ocupă aproape de loc cu întrevederea dela Buchlau. Asupra însemnătății politice a acestei întrevederi se ține cel mai mare secret. Cu toate acestea nu se poate ascunde că cei doi bărbați de stat vor discuta asupra unor chestiuni de o mare importanță politică. Aceasta se dovedește și prin faptul că cancelarul Bethmann Hollweg și contele Berchtold s'au retras și au discutat timp îndelungat în două rânduri. Acestei întrevederi i s'a dă o importanță și mai mare deoarece ambasadorul german din Viena și ambasadorul austro-ungar din Berlin sunt oaspeții contelui Berchtold.

Declarațiile contelui Hoyos.

Viena. — Conteul Hoyos, consilier de legăție a făcut următoarele declarații corespondentului ziarului „Neue Freie Presse”:

„Vizita la castelul din Buchlau nu are în sine nici un caracter politic. Dacă în cursul discuțiilor se vor și face lamuriri în chestiile pendente politice, aceste conversații vor avea numai un caracter pur informativ. Cu toată probabilitatea asupra acestor convorbiri nu se va da nici un comunicat. Dacă însă totuși se va da aceasta se va face numai din Viena.

Luptele de partid din Turcia.

Constantinopol. — Congresul tinerilor turci a hotărât transformarea comitetului într'un partid politic. Se asigură că comisia politică a congresului tinerilor turci a hotărât să sprijine cabinetul Muktar și să se trimită delegați în provincie spre a începe agitația electorală. E fals că Hussein Hilmi ar fi primit șefia partidului tinerilor turci.

Constantinopol. — Ziarul „Alemdar” zice că curentul în contra ministrului de marină se observă și la ministerul marinei.

Constantinopol. — Partidul național constituțional, înființat de curând, a publicat programul său după care va urma o politică

monarhică constituțională într'adevăr liberală favorabilă decentralizării politice și administrative, o politică de conciliațiune față de elementele nemahomedane și în contra politicii de asimilare. Desvoltarea Anatoliei ocupă locul cel dintâi în acest program.

Constantinopol. — Fostul deputat al Dibrei, Bazri Bey a trimis ziarului „Ikdam” o telegramă, după care Albanezii au intrat în serviciul numai cu aceea condiție, că în cabinet nu va rămâne nici un bărbat al junilor-turci.

Bulgaria cere o guvernare specială pentru Macedonia.

Sofia. — Se zice că guvernul bulgar sprijinit de Franța va elabora un nou plan de reforme cu privire la Macedonia. Pe baza acestor reforme Bulgaria ar pretinde ca Macedonia să fie guvernată de un creștin, să i se dea Macedonia un parlament provincial și jandarmerie specială. Bulgaria va spune acest proiect marilor puteri.

Din Bitolia se anunță că au fost omorâți mai mulți fruntași bulgari d'acolo. Știrea a produs aici o mare neliniște.

Pregătiri de război în Serbia.

Belgrad. — Prohibirea exportului de furaje din Serbia, care s'a ținut în cel mai mare secret a provocat o mare groază în țară.

Din această dispozițiune se deduce că în Balcani se vor petrece în curând complicațiuni foarte grave. În toate cercurile se vorbește de apropiata izbucnire a războiului. Instituțiunile financiare au retras creditul. Agiul aurului a sporit cu 10 centime.

Mare senzație a produs știrea că regele Petru ar fi fost în zilele trecute în Belgrad și ar fi trimis prin reprezentantul sârb la Sofia, Spaleikovic, un autograf regelui Ferdinand, în care asigură pe regele Bulgariei că va lua parte în acțiunea ce se va începe în interesul populației creștine din Balcani. Ministerul de război sârbesc a ordonat conscrierea cailor cari sunt în proprietate privată și s'a stabilit că fiecare are să pună fiecare proprietar ministerului de război la dispoziție. Mai toți rezerviștii au fost chemați sub arme.

Salonic. — La granița turco-sârbă se observă deun timp încoace introducerea prin contrabandă de arme și dinamită, în Serbia.

Belgrad. — La Salonic a sosit un transport de 3000 tone pentru Serbia pe un vapor din Franța. Guvernul otoman n'a voit să permită trecerea transportului prin Turcia.

INFORMAȚIUNI

Arad, 9 Septembrie n 1912

Redacțional. *Relativ la poezia lui Eminescu „Icoanei din altar” pe care o publică dl O. Minar în foiletonul ziarului nostru, observăm că nu este „inedită”, deoarece ea a fost deja publicată de dl T. V. Stefanelli în revista „Junimea literară” din 1909 Nr.-ii 7 și 8. Observăm cu ocazia aceasta că dl Filemon Taniac a publicat într'un „Almanah” al societății „Bucovina” din Cernăuți (anul 1904 sau 1905) două poezii ale lui Eminescu, pe cari nu le-am văzut retipărite nici într'o ediție „completă” a poeziilor lui Eminescu.*

„Succesul” splendid „al celui mai îndrăzneț pilot maghiar”. Vre-o zece zile de-arândul ziarele ungurești din Arad băteau darabana mare anunțând lunei evreo-maghiare „evenimental cultural” dela 8 Sept. n. care va avea loc în Arad: sborul „celui mai îndrăzneț pilot maghiar”. Andrei Kvász — „față de care aviatorul A. Vlaicu, eroul valahilor, e o nulitate” precum și al altor doi încercați piloți maghiari, Dobos și Minár, elevii acestui „neîntrecut pilot.” Organizatorii sborului — societatea ung. „Első Magyar Acroművek” — au tipărit zece de mii de afișe colorate, cu litere mari de un metru și numeroase pânze pe care erau desenate două monoplane și un biplan, aparatele cu cari „aviatorii” maghiari aveau să arate publicului privitor progresul „uimitor” al

...iei ungurești. Iar pentruca efectul reclamei, plătite bineînțeles, să fie și mai mare, afișe anunțau, că: „îndrăsnelul pilot” Kvász, va zbură la o înălțime de 1000 m. cu pasager, chiar pe furtună, va executa sboruri foarte îndrăsnite, va face aterisare forțată, va arunca proiectile”, etc. etc. Ce priveliște admirabilă, își ziceu compatrioții noștri, să vezi deodată trei oameni ungurești plutind în înălțimi îngrozitoare prin văzduh, și „mușcându-se parcă, ca vulpea...”

In sfârșit, sosi și ziua mult așteptată a „sborului”. În vederea marelui aglomerat public privitor un comitet de peste 150 persoane și câțiva polițiști alergau în toate părțile înzărind hermetic toate străzile ce duc spre aerodrom, ca nimeni să nu poată intra aci fără să plătească. Soseși și eu pe aerodrom. Cu dorința să vedea și eu „paserile minunate”, cari au zburat atâtea „furtuni”, îmi rotesc privirea către hangarele cari le adăpostesc... hangare, însă, ca în palmă. În sfârșit mi se spune, hangare nu sunt și, că aeroplanul lui Kvász așază la spatele tribunei.

Alergând într'acolo, însoțitorul meu, un tânăr aranjor, îmi spune că aparatul de sbor este celoralți doi, Dobos și Minár, n'au sosit încă, însă vor sbură și ei cu aparatul lui Kvász. Eu, neîncredător din cap și-i spuse-i însoțitorului meu, că prevăd aci dela început o mare catastrofă „patriotică” și o tragere pe sfioră publicului. Așa a și fost.

Lațămă în fața „aeroplanului”.

Ce să vă spun?! Niște petece de pânză într-o cortină uzată dela vre-un teatru, lipite pe un schelet de lemn: aripile. O pânză și un schelet lung de fier, de vre-o 8 m.: ca da. Motorul, tot afumat și el, cu trei cilindre, e foarte mic iar deasupra un rezervor pentru benzină, în care abia încap vre-o 5—6 litri. Aparatul are dinainte două roțițe iar în spate o bucată de lemn încovoiată, în forma unei săbii de sanie. În partea dinainte se afla, fixat pe un motor, helicea. Cârma e la coadă. „Pilotul” făcea o impresie foarte proastă.

Acesta este, iubiți cetitori, „aeroplanul celui mai îndrăsnel pilot maghiar.” Oricine vedea „aeroplanul” acest își exprima neîncrederea față de pilot iar „pilotului” îi profetau o cădere asurzică.

La orele 4 d. a. „bălaurul” este scos înaintea lojelor prime, „pilotul” își pune „casca” pe cap și s'asează în nacelă. Un tânăr, mi se spune că-i pilotul Dobos, învârtește de 6—7 ori helicea, care numai cu greu aprinde motorul, iar mecanicul, care ține coada „smeului”,

la semnul dat de cătră Kvász, sloboade „smeul”...

Motorul tușește ca un ofticos apoi dupăce aleargă vre-o 25—28 metri pe jos începe a se ridica mai întâi aripa dreaptă a „smeului”, câtă vreme aripa stângă se țârește pe jos, dar... în sfârșit, după multă ezitare se hotără să-i urmeze și aceasta și, iată-l „smeul” sboară... la 1 m., zi un metru, înălțime... Publicul manifestă o atitudine rece... nici un semn de bucurie și nici aplauze...

Dar, Dumnezeuzeu... se aud țipete groaznice în public, „...smeul” cel jigărit nu voia să se depărteze de „pământul unguresc”, din cauza aceasta el își dete peste cap, ca un clown de circ, sfărâmându-se în bucățele... Din norocire Kvász a scăpat numai cu câteva răni ușoare la genuchi, dar și el abia a putut fi scos de sub ruine.

Bucuros că a scăpat așa de ieftin, Kvász se hotără să-și jertfească aeroplanul, ca pe un vitel hitit, pe altarul patriei maghiare, și-i dădu foc. În mijlocul publicului unguresc, care asista cu evlavie la această jertfă, fumul începe să se ridice la cer, ca un prinos bine primit de Hadur.

Iată acesta este, pe scurt, rezultatul evenimentului cultural unguresc din Arad: „sborul celui mai îndrăsnel pilot maghiar.”

În numărul viitor văci servi publicului cu mai multe amănunte și voi arăta cum a scăpat ziaristii și, deci și eu raportorul, de tentativa ofticosului „smeu” unguresc. (c. s.)

„Păcatul” dlui Alexe Pocol. Ni-se scrie:

Ziarele române l-au atăcat aspru pe d. Alexe Pocol, „fost învățător român, azi milionar”, pentrucă i-a fost milă de-un aviator maghiar, care încercând să zboare la Baia-Mare, s'a răsturnat și i s'a sfărmat mașina, și ar mai fi promis și un sprijin anual de 2000 cor. aviațiunii maghiare. — Ungare cred eu, nu „maghiare”, — adevăc aviatorilor de orice naționalitate din Ungaria, deci și Românilor. E adevărat că față de exclusivismul ziarelor maghiare se pare că această faptă a dlui Pocol ar fi un păcat demn de cel mai vehement atac. Ei, dar noi todeauna accentuăm că suntem drepti, nu suntem excluziviști. Apoi să și fim drepti, că doar dreptatea e încă cea mai puternică armă în mâna noastră. Ce-a păcătuit d. Pocol? Tot cea ce au „păcătuit” și dnii Peccol și Kendeffy cu Vlaicu la Hațeg: A fost generosi cu toți. Domnilor Peccol și Kendeffy li s'a răsplătit generositătea cu

multămite elogioase în coloanele ziarelor românești, și nici cele maghiare nu i-au luat la goană pentrucă au sprijinit pe un român. Faptele generoase ale acestor domni, cari dealt-cum toți trei sunt milionari, sunt efluxul entuziasmului produs de momentul răpitor. Și lucru curios: entuziasmul deschide punga numai milionarului care pe lângă milioane are și sentimente nobile.

Atacul și ofensele aduse dlui Pocol, deci, absolut n'au fost îndreptățite, pentrucă n'au fost și nu sunt drepte. Nobleți sa de inimă s'a manifestat în faptul său uman și generos. Ne putem drept mândri cu faptul dlui Pocol, nu ca maghiarii cu ținuta săcuilor din Târgul-Murașului față de Vlaicu. — Orăștie, 7 Septemvrie 1912. Dr. Aurel Muntean.

Tot în această chestiune i se scrie „Gazetei”, că d. Pocol a dat numai 20 cor. aviatorului ungur. Știam și noi că d. Pocol s'a afirmat în trecut ca bun român și cu atât mai mult a putut să surprindă fama lansată de ziarele ungurești pe un redactor al nostru, care nu putea să cunoască oamenii dela noi. De sigur că, dacă directorul și primul nostru redactor nu lipseau întâmplător chiar în ziua în care redacția a luat cunoștință de cazul din chestiune, comentariul n'ar fi apărut așa cum a apărut. Sperăm că d. Pocol, ne va da multe ocazii să putem repara aceasta greșală. A recunoaște o greșală nu e umilitor și noi o recunoaștem fără șovăire.

Dintr'o excursie. Ni-se scrie: Escursionistii români din comitatul Turda-Arieș, în trecerea lor prin Abrud, au binevoit a dăruți reuniunii femeilor române din Abrud, Abrudsat și jur: 115 cor. pentru care dăruire reuniunea le exprimă sinceră mulțumită și pe aceasta cale. Cu deosebire stimă Sabina Borzia cassiera reun. Abrud 7/IX 1912.

Foc mare în Galați. Un mare magazin al societății maritime române a luat foc, mistuind în flacări toată marfa îngrămădită acolo. Focul a trecut și asupra magazinului societății ungare de navigație, făgându-i acesteia o pagubă de peste 100.000 coroane. Flacările au distrus și mobilularul yachtului regesc „Ștefan cel Mare”, mobilular ce se păstrează într'un magazin special construit în Galați, pe țărmul stâng al Dunării.

Manevrele din Elveția. Manevrelor militare elvețiene au luat începutul ieri la orele 4 după amiază. La manevră vor lua parte 1340 de ofi-

ROMANUL ZIARULUI „ROMÂNUL”

NICOLAE GOGOL

Suflete moarte

(ROMAN)

Trad. de Senlor

— Urmare —

În aceste raporturi cu toate autoritățile locale se poate zice că el arată o istețime și un talent încă și mai rafinat. Mai întâi nici un copil nu era atât de perfect liniștit în banca școlii: căci profesorul cel mai influent nu putea să scrie pe copilașii fini, mobili, vioi, și se arăta în orice ocazie și fără ocazie panogiristul jure al inabilității și al aerului serios, pe care îl împodobia cu numele de liniște hărnicie și de bună purtare. I-se părea întotdeauna ca copilul să mișce, și a cărei căutătură însuflețită lăsa să se luasească scântea unei idei, moare de plăcere de a-și bate joc de el; la aceasta el era cuprins de o mare mânie, fără ca asistența, fără ca eroul nostru, să poată înțelege ceva din asta, dar acuzatul se vedea pedepsit fără milă. „Am să-ți scutur eu astați suca ta îngâmfare, murle tale răutăcioase și nesupunerea ta! — îi striga el; haide, frate, te cunosc eu mai bine decât te cunoști tu însuși.”

În genunchi, în genunchi, la colț numai decât; nu capeți decât pâine și apă, toată săptămâna.” Și bietul copil, cu toată perfectă lui nevinovăție, trebuia să-și freee genunchii ca să se desmortească, și trebuia după aceasta să ajuneze mai multe zile dacă era un intern.

„Capacități, spirit, talent, toate acestea aici e marfă proastă; singurul lucru pe care îl prețuiesc într'un copil e purtarea! Eu susțin, că trebuie să se dea cel mai bun atestat pentru toate științele capitulului care, chiar fără a ști nici pe A nici pe S, se poartă bine și stă liniștit la locul lui; să ști, că acela în care observ un spirit batjocuritor nu va avea dela mine decât zero, chiar de ar fi primit din cer mai mult duh decât Solon ori decât Socrate să țineți seamă de asta!” El jura de moarte pe bunul nostru fabulist Krylof, fiindcă a zis, cu un privire la muzicanții ori cântăreți sorvi a unui proprietar:

Bea dacă inima-ți pofteste, îplinește-ți bine treaba.

Ii plăcea să povestească cum, în școala primară în care el însuși își începuse educația, liniștea era așa de mare, tăcerea așa de completă, că s'ar fi auzit în clasă zborul unei muște; el adaoga, că nici un elev, în tot cursul anului, nu mișca, nu-și ștergea nasul, nici nu scuipa, și că, până la sunatul clopotului, ar fi fost peste puțină unui orb trecând pe sub ferestrele deschise să afirme, că este cineva în clasă.

Cicikof, care măsurase, din primele zile,

spiritul acestui Pythajora modern, n'ar fi făcut o mișcare din ochi, din sprinceană, din colțul buzelor, nici din degetul mic, și l-ar fi putut înțepa ori freca la ceafă, că fața lui n'ar fi lăsat nimic să se vadă. Când clopotul suna, el se repeza fără afectațiune din banca lui și întrecea orice concurent pentru a prezenta profesorului căciula și bastonul; apoi caută să se afle în în două ori trei rânduri, în trecerea lui, și de atâtea ori el fi făcea un modest salut.

Acest tertip avu un succes deplin; tot timpul cât fu la școală el trecu drept un elev foarte distins, și, la ieșire, el obținu atestatul cel mai măgulitor pentru progresele lui în toate științele, și mai mult, o carte pe legătura căreia era scris în litere de aur: „Lui Pavel Cicikof, pentru străduința sa exemplară și o purtare cuminte care fac a se spera într'insul un excelent bărbat”.

Studiile astfel terminate, el nu mai era nici un copil, nici un adolescent, ci un destul de plăcut tânăr a cărui bărbie corectă, netedă, dar mai mult decât catifelată, cerea deja munca brieului. Ar fi voit el bucuros să întrebuinteze vre-o zece zile spre a se arăta puțin în oraș, pentru marele orgoliu al mătușei sale; dar a doua zi chiar a triumfului său, află că tatăl său își dăduse lui Dumnezeu sufletul și plecă.

Orfanul găsi drept moștenire, în castelul părintesc, patru camizole uzate până într'atât că nu sufereau nici o reparație, și o sumă neînsemnată de numerar. Trebuie să credem că

In cancelaria subscrisului

Un candidat de avocat

imediat aplicare. Ceice reflectează să se adreseze subscrisului comunicând și condițiunile.

Dr. Stefan Rozvány,
adv. Marosillye.

(No 270—3)

Practicant

plată începătoare imediat află aplicare
WEBER, birou comisional de bancă în
—Világos. (Ve 365)

Apotecă

comună curat românească cu medic în loc
doi medici în raion, fabrică și mai multe
piasă de săptămână și târguri de țară, cu
foarte mare e de vândut. Adresa la ad-
ministrația Românilor. Ca 312—6

doi candidați de avocați

aplicare momentană în cancelaria avocațială

Dr. Gheorghe Drimba,
Cohalm (Köhalom).

(349—6)

domnișoară română orfană,

inteligentă, se angajează la o doamnă sau fa-
domnească ca damă de conversație, even-
ajutor la casă pe lângă condiții modeste.
lecțiuni la administrația ziarului nostru.
Co 355—2.

Un candidat de avocat

praxă află aplicare cu 1 Octombrie sau și
iute în cancelaria avocațială a lui

Dr. Octavian Cernea,
advocat, Zernest.

(372—10)

anuale folosite și noi

tru toate institutele de învățământ precum
artie și revizite de scris se capătă cu pre-
ieftine la librăria Pichler Sándor, Arad,
Libertății (Szabadság-tér) nr. 1.
307—100)

Un candidat de avocat

praxă află aplicare momentană în cancelaria
subscrisului

Dr. Iustin Petruțiu, adv.
Chișineu (Kisjenő).

(Pe 337)

De inchiriat

casă lângă gimnaz în Năsăud, care constă
în: 2 localuri pentru prăvălii, 2 odăi de
scut, bucătărie, camară, pivniță, grajd, curte
grădină mare, — dela 1 Noembrie a. c.
Doritării să se adreseze la proprietăreașă

văd. Maria Schottl,
Naszód.

no-2

Un candidat de avocat

aplicare pe lângă condițiuni favorabile în
cancelaria subscrisului.

Dr. Victor Gerasim, adv.
Ilia-Murășană (Marosillye).

(Ge 378—4)

Neconționat

buinițele d-voastre de

ghete, pălării și modă pentru bărbați

le procurați dela marele magazin a lui

Korányi Jenő

Arad, piața Libertății (Szabadság-tér).

prețuri foarte ieftine. Asortiment foarte bogat.

(Ko 358—10)

Inștiințare.

Aduc la cunoștința on. public, că am des-
chis în Arad, piața Bocskai nr. 3 (lângă școala
izraelită)

o spălătorie cu aburi specială,

cu putere electrică, pentru curățirea gulerelor.
Comandele din provincie se execută prompt.
Dela spălătorii mai mici și dela colectori pri-
mese gulere spre curățire modernă, cu prețuri
ieftine.

Local colectiv: str. Carolina nr. 4 (vis-à-
vis de lăptărie).

Rog binevoitorul sprijin al on. public.

Cu stimă:

văd. Triebel Mihályné.

Ti 328—5)

43765/8 Iunie 1912.

MINISTERUL

agriculturii și al Domeniilor. Direcțiunea pro-
prietății și a exploatării moșilor.

PUBLICAȚIUNE.

În ziua de 20 Septembrie a. c. ora 10
dimineața, se va ținea în localul ministe-
rului, Bulevardul Carol nr. 10, licitațiune
orală pentru vânzarea terenului în supra-
față de 1837 m². și a imobilului aflat pe
el, proprietate a Statului, situat în capitală,
Calea Victoriei colț cu str. Doamnei.

580 m² din suprafața totală a tere-
nului sunt ocupați de imobil, iar restul de
1156 m² este teren liber.

Imobilul are parter, etaj și mansardă.

În parter sunt două intrări și 11 ca-
mere din cari 6 sunt prăvălii. În etaj sunt
18 camere din cari două sunt băi, iar în
mansardă sunt 8 camere.

Garanța este de lei 76.000, iar con-
curența începe dela suma de lei 1.435.720-

(Ba 116—280)

Gustați

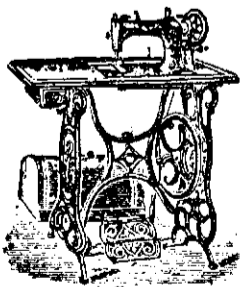
Berea SLEPING-car
din fabrica „Bragadiru“.

Atelier mecanic și electrotehnic.

Beregszászy Antal Z.

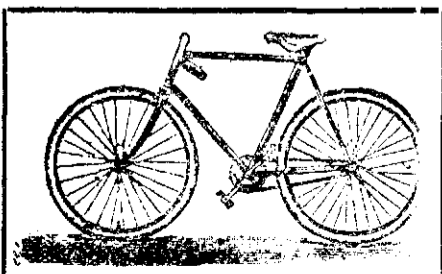
Vârșeț-Versecz str. Deak Ferenc nr. 10.

vis-à-vis de biserică românească

Execută totfelul de lucrări
în bransa aceasta și anume
mașini de cusut, biciclete,
gramofoane, aparate pen-
tru cinematografe, apa-
rate fotografice, instru-
mente speciale și brevete,
precum și introducerea
curentului electric și
rețea telefonică, — cu
prețuri ieftine.

Serviciu prompt și conștiințios.

Be 375—30

Bereczky Zoltán

atelier de croitorie pentru domni
Cluj—Kolozsvár.

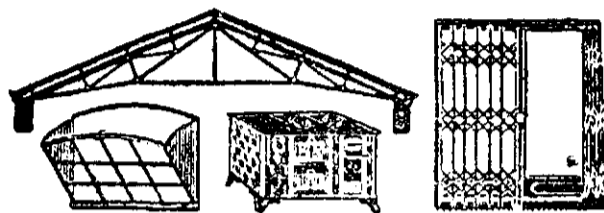
— În colțul străzilor Unió și Rózsa. —

Magazin permanent de materii din țară și
străinătate pentru toate sezoanele.

Comandele din pro-
vincie se execută
prompt. E sufi-
cient a se trimite
o haină croită
:: bine ::

(Be 154—60)

ILIE BURĂ

lăcătuș artistic și pentru zidiri,
BISERICA-ALBĂ Str. Orșova Nr. 4 (casa proprie).

(Bu 110—60)

Primește ori-ce lucrări de bransa aceasta
precum: stringerea cu fer a zidurilor, pre-
gătirea de porți și garduri de fier, bal-
coane, trepti, îngrădiri de morminte, cămine
și cuptoare etc. executate artistic și prompt.
Primește totodată spre efectuare totfelul de
reparaturi atingătoare în bransa aceasta
pe lângă prețuri ieftine și serviciu punctual.

Iohann Gensthaler

giuvaergiu și ciasonnicar

în Orăștie

Szászváros.

Filială în Szászsebes.

Vânzare de juvaere, de aur și argin tși
ceasornice pe lângă garanție și prețuri
moderate. — Se fac orice reparaturi de
juvaere și ceasornice de aur, repede, pre-
cis și ieftin. Serviciu conștiințios. • 134—52

MAȘINI

pentru industria cimentului,

Fabrică pentru țevi
de ciment, presă pen-
tru table de ciment
și aranjează fabrici
complecte din ciment
Hazai fémlemez és cze-
mentgyári gépgyár r.-t.

BUDAPESTA, VI.,
Reller Ferencz-u. 66.

TELEFON: 93—13.

(Ua 140—120)

VINURI

vechi și noi de vândut.

Adresați-vă cu toată încrederea la proprietarul de vii din Șiria (Világos) **Petru Benea**, căci Vă trimite numai vinuri bune, curate și pe lângă prețurile cele mai moderate.

Vinuri vechi: Vin alb 72 fl. — Rizling 82 fl. — Roșu 92 fl. — Siller 68 fl. — Carbenet I K.

Vinuri noi: 62—66 fl.

Rachiu de treve 1 cor. 80 fl. — Rachiu de treve (comină) specialitate 2 cor. 20 fl. — Rachiu de drojzii 2 cor. 40 fl.

Vinul să expedieze cu rambursă dela 50 litri în sus sub îngrijirea mea proprie.

Vase dau împrumut pe timp de două luni.

Pentru Calitatea vinului garantez.

№ 327

Petru Benea
prop. și neg. de vinuri
Világos (Arad m.)

GHEORGHE CIOROGARIU

MĂESTRU TÂMLAR.

LUGOJ, STRADA ATANASIOVICI No. 10.

(Casa proprie).

(Ci 217-120)

Își recomandă atelierul bine asortat cu materiale uscate. Intreprinde și execută tot felul de lucrări aparținător acestei branșe, aranjamente interne și lucru pentru edificii ori unde, și în ori ce stil, cu ::: prețuri moderate. :::

Gratis

nu, dar pentru prețuri foarte ieftine poți să cumperi cele mai bune oroloage, oroloage cu pendul, de părete și deșteptătoare, precum și bijuterii de aur și argint și articlii optici

STROBL JOZSEF

olasnioar și giuvaergiu

LUGOJ, strada Bonnaz numărul 7.

Pentru orice fel de reparări și cumpărări de oroloage ofer garanță. S 363-30

Premiat la a. 1902 din partea expoziției industriale din Becicherecul-mare.

BERBERSZKI MIKLÓS

păpuțar, (Bo 30-70)

— Nagybecskerek. —

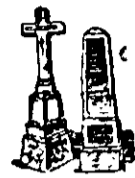

Liferează în țară și străinătate păpuți de piele, păsă, mătase și catifea, pentru bărbați, dame și copii cu prețurile cele mai ieftine. Serviciu prompt. — Catalog trimis gratuit. — Revizătorilor li-se dă rabat.

(Bo 38-52)

Botházy László

sculptor și întreprinzător de betoane și piatră de artă, depozit de nisip și cărămidă, — Erzsébet-telep, Nagyvárad.

Primesc ori-ce lucrări ce se referă la branșa mea precum lucrări în arhitectură și cripte cu diferite expoziții de piatră și marmoră, apoi monumente, etc. — Lucrez în beton cu mare pricepere, precum cărămidă de beton, canale, poduri de beton cu fier, table de ciment, bazine de beton. Trimit deservu și catalog. — Voiesc să atrag atenția on. public prin lucru bun și prețuri ieftine. Liferez pietri și nisip în cant. mare.

Albert János

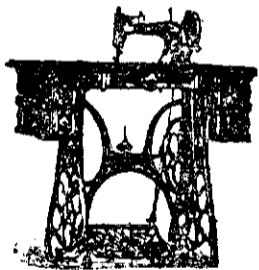
Gradea-mare-Nagyvárad str. Nagy Sándor

Execută cele mai moderne ghetete pentru bărbați, femei și copii precum și ghetete pentru picioare bolnave. La comanda din provincie e suficient a se trimite o gheată uzată.

A 135-

Mașini de cusut SINGER

biciclete
gramofoane
plăci

mai ieftine se pot căpăta la

Habán József

műszerész (mechanic) (Ha 200-60)

Budapesta, VII. Almásy-tér 14

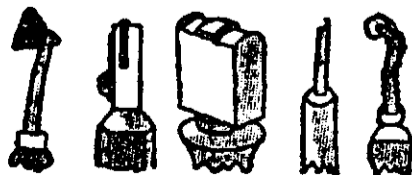
Catalog de prețuri ilustrat se trimite gratis.

Correspondență în limba germană și maghiară.

Reparări execută ieftin.

IRING HENRICH

fabrică de unelte pentru ciobotari
Ujpest, Lörincz-u. 50.

Recomandă pantofarilor și ciobotarilor precum și pielarilor unelte de branșe, calitate bună, prețuri moderate. — Comersanților se dă rabat. — Catalog gratuit și francat.

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI.

SITUAȚIUNE SUMARA.

1911.		ACTIV		1912.	
20 August				11 August	18 August
194 830 357	{ 140 282 357 Rezerva metalică aur	153 283 324	}	215 335 051	215 241
	{ 54 548 000 „ trate aur	61 958 000			
395 296	Argint și diverse monete			415 377	371
152 753 096	Portofoliu român și străin			195 577 806	211 273
	{ *) Impr. pe ef. publice	7 810 300	}		
	{ „ în cont curent	10 424 077			
20 740 184	Efectele Capitalului social			19 243 815	18 224
11 999 611	Efectele fondului de rezervă			11 999 854	11 999
17 756 077	„ fond. amort. imob. mob. și mașin. de imprim			17 443 877	17 443
4 275 121	Imobile			4 189 321	4 189
6 032 821	Mobilier și mașini le imprimerie			6 231 369	6 231
743 596	Cheltuieli de administrațiune			820 655	820
311 994	Depozite libere			216 246	317
115 047 772	Conturi de valori			116 169 975	115 823
25 770 862	Conturi curente			36 857 318	30 083
52 678 745				63 161 930	54 922
606 335 532				687 662 593	686 952
			PASIV		
12 000 000	Capital			12 000 000	12 000
30 461 694	Fond de rezervă			32 456 931	32 456
4 529 588	Fondul amort. imobili. mobil. și mașin. de imprim.			4 834 186	4 834
413 504 400	Bilete de bancă în circulațiune			477 695 270	482 676
2 446 952	Profit și Perdere			3 035 011	3 035
601 074	Dobânzi și beneficii diverse			817 949	968
118 047 712	Depozite de retras			116 169 975	115 823
21 744 012	Conturi diverse sold			40 653 271	35 159
606 335 532				687 662 593	686 952

Scontul 5%.
) Dobânda 5%.

ATELIERUL
DE FOTOGRAFIAT
A LUI

Cl. 136-60

Csizhegyi Sándor

Cluj-Kolozsvár, piața Mátyás király-tér nr. 26.
(Lângă farmacia lui Hintz).

Aci se fac și se măresc cele mai frumoase fotografii deasemenea acvarele, picturi în olei, specialități în pânze ori mătase, cari prin spălare nu se strică. La firmă fiți cu băgare de seamă să n'o confundați, Cluj (Kolozsvár), Piața Mátyás király-tér nr. 26, lângă farmacia lui Hintz, — Referindu-vă la acest ziar veți avea favor în prețuri.

8-30) II.

Mănuși

bretele și jaretiere, împletitoare de ciorapi, cordele de gumă, perini de gumă pentru bolnavi,

legătore, precum și cele mai sigure prezervative igienice de gumă și bandaje — oio-
pl de gumă se vând cu cele mai moderate prețuri la

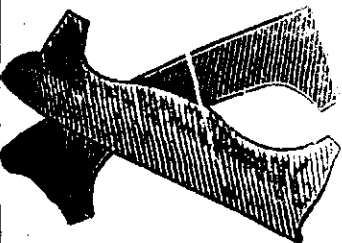
GUIDO BECSI mănușer și bandagist **SIBIU**
(Nagyszeben) Reisporgasse nr. 7.

(No 21-60)

J. Gottstein, fiul, prăvălie de piele și accesorii pentru industria de jocărie, Nagyszeben, Kleiner Ring 5. curelărie și ciobotărie

Mare depozit de diferite piei lucrate în țară și străinătate. — Specialități de piele. Piele lucioasă și șurțuri de piele. Tălpi Vaché și opinci. Fete pentru cisme și ghetete. Ață pentru mașină și cusut. Sfoară de cusut albă și colorată. Tort diferit. — Pâslă, barchet, pânză, tălpi de pâslă și asbeth, garnitură de gumă și ciorapi de gumă. Șireturi și postav de curățit ghetetele. Cule de lemn americane. Calapoade pentru ghetete și cisme. Cremă și lac și diferite articole.

In atențiunea damelor!

Primul atelier de corsete vieneze

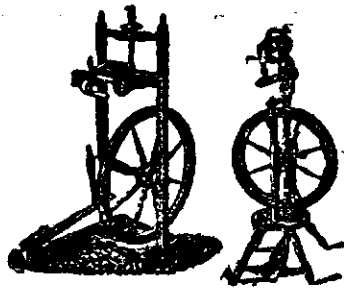
IOSEFINA (Bl 115-30)
BINDER
LUGOJ, str. Bonaz nr. 13.

Pregătește pe lângă garanță, după ultima modă **corsete dinainte drepte**, cari lasă liber stomacul, dar nu exerciază nici o apăsare asupra corpului, cu toate aceste apasă în jos abdomenul.

Mare magazin de **corsete și legătore pentru șolduri, legătore pentru piept și legătore pentru ținerea dreaptă a corpului.**

atelier pentru pregătirea corsetelor!

Cel mai convenabil atelier din sudul Ungariei.

Premiate cu medalie de aur.

Roate de tors

Cea mai mare fabrică pentru articlii de lemn și de galanterie provăzută cu motor electric.

Emil Krauss,

SIBIU-Hermannstadt-Nagyszeben Margarethengasse nr. 5.

Execută cele mai bune roți de tors, din lemn bun și uscat, cu mers liniștiți, pentru fiecare bucată se dă garanță.

NOUȚATE! Roate de tors cu motor. **NOUȚATE!**

Pentru aceste roate construiesc motoare mari și mici. Sortiment bogat de totfelul de pipete, (răgace) de vin.

Totodată îmi permit a aduce la cunoștința stim. meșterii că execut orice lucrări în branșa mea. Lucrări solide și lăftine. K 123

LĂCĂTUȘERIA ARTISTICĂ ȘI DE ZIDIRI,
provăzută cu motor electric alui

FRANZ JUNGINGER

TEMESVÁR-FABRIK, Spiridongasse nr. 2.
(Lângă farmacia Nügele, în casa proprie).

Se recomandă pentru executări de clădiri, trepte (scări), îngrădiri la morminte, candelabre, porți de fier. Instalațiuni de apeducte. Mare depozit de totfelul de cupțorașe, mese franceze, de cea mai bună calitate cu pereți siguri contra focului, cari nu sunt a se compara cu cupțorașele de rând.

Prețurent pentru cupțorașe la cerere gratuit și franco.

Ju 172-30

Hans Fabritius

inginer

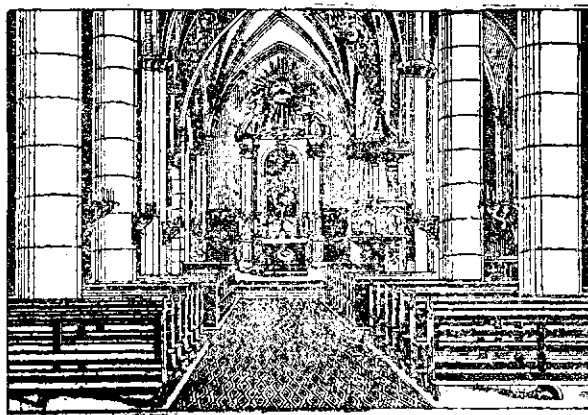
(Fa 67-30)

SIBIU, Reissenfelsgasse 11

primește executarea ori-cărui

conduct electric

pentru diverse scopuri.

GAÁL
JÓZSEF
măsar,

Nagyvárad,
Csengeri utca 21.

Liferează cu preț ieftin articole de măsurie pentru biserici, școale, farmacii, prăvălii și birouri cu prețuri foarte ieftine. Trimite la dorință planul și nota cheltuelilor. — La comandă mai mare scădere de preț. Ga 51--

Cafenea nouă!

Am onoare a aduce la cunoștința on. public a cunoștințelor și prietenilor mei, că am preluat fosta cafenea „Newyork” (în colțul străzilor Deák Ferencz și Fábrián) și eu totul renovată și aranjată spre comoditatea onoratului public sub numirea

Cafenea „Turul” („Turul” kávéház)

am deschis-o Duminică în 25 August n. 1912. Nizuința principală mi va fi să mulțumesc pe deplin pretențiunile on. public. Se vor servi totdeauna *mâncări reci* precum și *bouturi curate*. *Cafenea este deschisă până dimineața!* Zilnic taraf de lăntari! Rog binevoitorul sprijin,

Cu distinsă stimă:

Ha 333-3

HAVANCSÁK JÓZSEF, cafegiu.

Kiss András

croitor pentru bărbați

ARAD, bulevardul Arhiducele Iosif nr. 2.

Am onoare a aduce la cunoștința on. public și a mușterilor mei din Arad și provincie că atelierul meu de croitorie din strada Deák Ferencz nr. 2 l-am strămutat în bulev. Arhiducele Iosif nr. 2, în edificiul băncii „VICTORIA”, vis-à-vis de primărie. Atelierul meu l-am asortat cu materii din străinătate pentru sezonul de toamnă, asigurând on. public de un serviciu prompt și conștiințios.

Cu deosebită stimă:

Kiss András
croitor pentru bărbați.

Premiat: Expoziția internațională de modă, Paris 1911: Grand Prix și med. de aur.
Premiat: Expoziția universală din Roma 1911: Grand premiu și medalia de aur.

La „Ortozia universală”

I. PETRAȘCU

SIBIU, strada Cisnădiei 30.

Telefon nr. 172.

Croitorie civilă și militară.

Mare depozit de stofe engleze și indigene, precum și totfelul de articole militare.

P e264-30)

Cei mai mare magazin de blănărie

Stefan I. Radak

Vârșet-Versecz str. Székhez 3. Telefon 155.

Își recomandă în atenția on. public din localitate și provincie bogatul său asortiment de blănărie cu prețurile cele mai convenabile. Articole de fabricație proprie; mantale de blană, blane de călătorie, manșoane, boare, căciuli pentru domni și doamne, ultima modă și lucrate cu gust. Prețuri ieftine. Primește orice lucrări de blănărie pentru prefacere, captuire, căptușirea și colierea mantalelor. Serviciu prompt și conștiințios.

Numai marfă bună și execuție de I-ul rang. (R 374)

Noutăți de ghete de toamnă.

Ghete de prima calitate, cu marca Salamander, pentru domni și doamne

Coroane 16.50 și 20.50.

Magazin special WEINBERGER JANOS

Ve 847-156 magazin de ghete

ARAD

TIMIȘOARA

bulev. Andrássy nr. 20

(Temesvár) Cetate-Belváros, Hunyadi-u. nr. 10.

Stofele alese de Direcțiune lucrate după clasa primă.

Gheorghe Szöcs

croitor civil și militar român, Brașov
strada Mihael-Weiss nr. 10 (casa proprie).

TELEFON: 488.

TELEFON: 488.

Deposit de cele mai nouă stofe indigene și din străinătate.

Serviciu prompt!

Prețuri solide!

So 306-20

Uniforme pentru studenți cele mai bune și mai durabile.

CORNEL TUNNER

(Tu 80-25)

industrie de marmoră și granit în
Timișoara-Fabric, Andrássy-ut 22. - Timișoara-Iosefin, Hunyadi-u. 4

Filiala: Vârșet, str Deák Ferencz nrul 9.

Își recomandă magazinul său bogat asortat cu

**pietrii monumentale
table de marmoră**

statui, etc. fabricație proprie în executare de gust frumos și preț moderat

Având un magazin bogat, lăferează ieftin ca orice concurență.

Cereți și
răspândiți

„ROMÂNUL” și
„POPORUL ROMÂN”

prețutindeni!

Am onoare a aduce la cunoștința on. public, că sub. firma
Lantos magazin de concurență

din nou am deschis în Arad. str. Weitzer János nr. 9.

**o prăvălie de modă pentru femei și bărbați
precum și o prăvălie de mărunțișuri,**

unde se capătă cu prețuri ieftine de concurență tot felul de
lanării, articlii de modă, pânzării, cordele, dantele, ciorapi.

Rog și pe mai departe binevoitorul sprijin al on. public.
Năzuința mea principală, ca și în trecut, va fi, că prin
prețuri ieftine, material bun și prin serviciu prompt să câștig
deplină mulțumire a on. mei mușterii.

Cu distinsă stimă:

LANTOS JOZSEF

Arad. str. Weitzer János nr. 9.

La 282 - 3

Prima fabrică de instrumente muzicale a lui

Babos Béla

SIBIU Bulevardul mic (Kleine Ring) nr. 24.

Depozit bogat, și foarte bine sortat de violini artistice noi și
vechi și pentru școală, citeră, clarinete și instrumente de
suflet, armonice și părți de instrumente etc.

Gramafone și plăci asortiment bogat

Corzi (strune) din străinătate cu ton curat pe lângă garanță.

Reparaturile se execută conștiințios și artistic.

[Ba 93]

**Sticlar pentru zidiri și
portaluri**

(magazin de table de sticlă și de oglinzi).

Execut lucrări pentru zidiri noi,
sau totfelul de reparări prompt și
cu prețuri ieftine. Expediez ieftin
rolete mecanice de pânză și trestie
- - pentru ferestre - -

(Fi 226 - 50)

FRIED FERENCZ

ARAD, strada gróf Apponyi Albert nr. 15—16.

TELEFON 909.

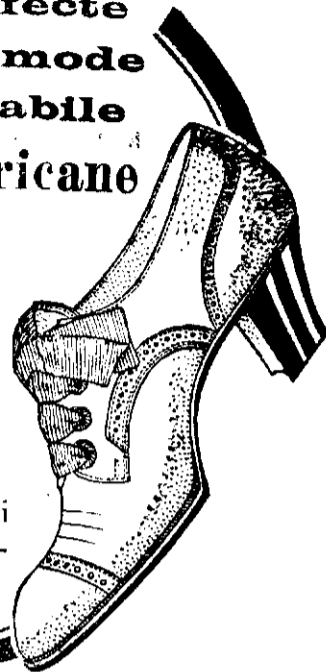
TELEFON 909.

THE VERA

American Shoe
Cele mai perfecte
Cele mai comode
și mai durabile
ghete americane

Geșetica geșchitzi.

din timpul
modern pen-
tru dame,
domni și
copii se află
numai în
asortimentul
prăvăliei de
ghete, pălării și articlii
de modă pentru băr-
bați alui

Made by
Rice & Hutchins
Boston, Mass. U.S.A.

BUCHSBAUM és T-sa

ARAD. Telefon 442.

Cereți prospect!

(Bu 233)

H 881

Una spune
celeilalte !!

că totuși

mașinile de cusut

„PFAFF”

sunt cele mai bune, atât pentru scopuri industriale
cât și pentru economia casei, foarte potrivite la cusut
broderii, albituri și cârpit ciorapi, unica mașină
pe lame cu mers ușor, singurul reprezentant mecanicul

HAMMER VILMOS

magazin de biciclete mașini de cusut și gramofone.
ARAD, Piața Libertății 7. (Telefon Nr. 96)

Mare depozit în plăci românești pentru gra-
mofon. Lucrătoare specială pentru reparaturi.

Cele mai fine și mai elegante haine
pentru bărbați și copii,

cel mai potrivit și cel mai ieftin izvor de
cumpărare pentru orice îmbrăcăminte se
află la

MOSKOVITZ ZS.

ARAD, (edificiul Teatrului)
unde e asortiment bogat și cel mai
bun croi.

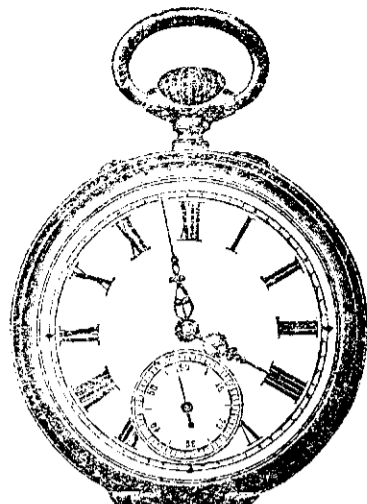
Atrag atențiunea binevoitoare a P. T.
preoți, precum și a d-nilor teologi și pedagogi
asupra îmbrăcămintelor „SAGUNA” făcut
de mine, ce se poate cumpăra exclusiv nu-
mai la mine, precum și redingote și veste
preoțești.

Orice îmbrăcăminte cumpărată dela
mine, se străformă după măsura corpului
fără nici o plată.

Telefon nr. pentru oraș și comitat:
534. Intrebuițarea telefonului pentru P. T.
public e gratuită.

Comande din provincie se efep-
tuese momentan.

(Mo 344-4)

(Ba 147 | 104)

Cele mai bune

orologioare

cele mai solide și cele mai moderne

Juwaericaale

atât pe bani gata, cât și în rate pe lângă che-
zăște de 20 ani și prețuri ieftine, livrează ce
mai bună prăvălie în aceasta privință în întreaga Ungaria

Brauswetter János

oreloger în SZEGED

CATALOG CU 2000 CHIPURI SE TRIMITE GRATUIT

Notez că numai aceia vor primi catalogul gratuit cari îl cer cu provocare
la ziarul „Românul” (adecă scriu că a cetit anunțul în „Românul”). Com-
punitițele se fac în limba maghiară, germană și franceză.

Folosește Doamnă

„Crema Margit” a lui Földes

ca fața să-ți fie curată, tineră și plăcută

„Crema-Margit” este materia cea mai plăcută de înfrumusețare a doamnelor
din elită și este cunoscută în toată lumea. Putere neîntrecută, stă în componerea ei
porocoasă, pielea o întinereste și rezultat favorabil se poate vedea în decurs de câteva ore.

Deoarece „Crema-Margit” o imitează și falsifică, Vă rugăm a cere numai în cutii în
chise cu marea originală, pentru că numai pentru aceia își ia orice răspundere fabricantul
„Crema-Margit” e nestricăcioasă, nu conține untură, compoziție neamestecată
care în străinătate a produs mare senzație.

Prețul 1 cor. ◀ Săpun Margit 70 fil, ▶ Pudra Margit 1.20 cor

FABRICA:

Laboratoriul lui Földes Kelemen

A R A D.

(Fo 225-100)

Cel mai bun și mai ieftin izvor de cumpărat

Cel mai mare asortiment în

pălării de domni și copii

numai fabricații veritabile în cele mai moderne colori
și fason elegant, — apoi în

Cilindre și Claque-uri la

Gustav Schuster

succesorul, Sibiu—Nagyszeben.
Grosser Ring 17.

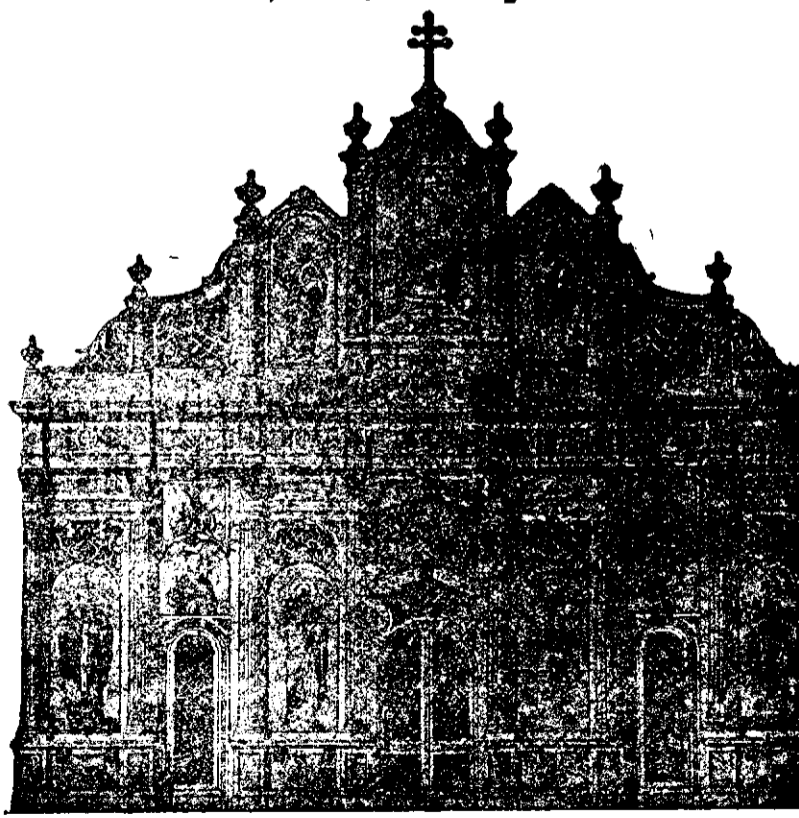
Specialitate: fabricație pro-
pria de pălării
pentru țărani români și sași.

Sa 26-15

Schmidt János succesor Schmidt Ferencz

instituit pentru ridicarea altarelor în

Budapasta, Köbányai-ut 53.

Pregătește: altare, amvoane, cripte, statui sfinte și
întregul aranjament bisericesc, în orice stil, conform
pretenziunilor artistice și pelângă prețuri convenabile.
Se recomandă ca specialist, de München la renovarea alta-
relor vechi. Planuri și cataloage trimite gratuit precum și
primirea muncii o face pe speșele sale proprii.

Prețuri moderate.

Condiții favorabile de plată.

(SI 160-60)

De aproape 50 de ani renumita firmă

Heldenberg

din Sibiu str. Cisnădiei 9
este cel dintâi și unicul magazin
de pianuri și harmoniuri

al Transilvaniei, al cărei proprietari sunt
specialiști în construirea pianurilor și
au și diplomă de conservator. Își reco-
mandă la caz de lipsă de

pianine, pianuri și harmoniuri,

instrumentele alese cu pricepere dela cele mai bune firme cu cele
mai ieftine prețuri de fabrică pe lângă deplină garanță.

(He 321-30)